LAROUSSE

PRIMA MEA ENCICLOPEDIE

Pământul

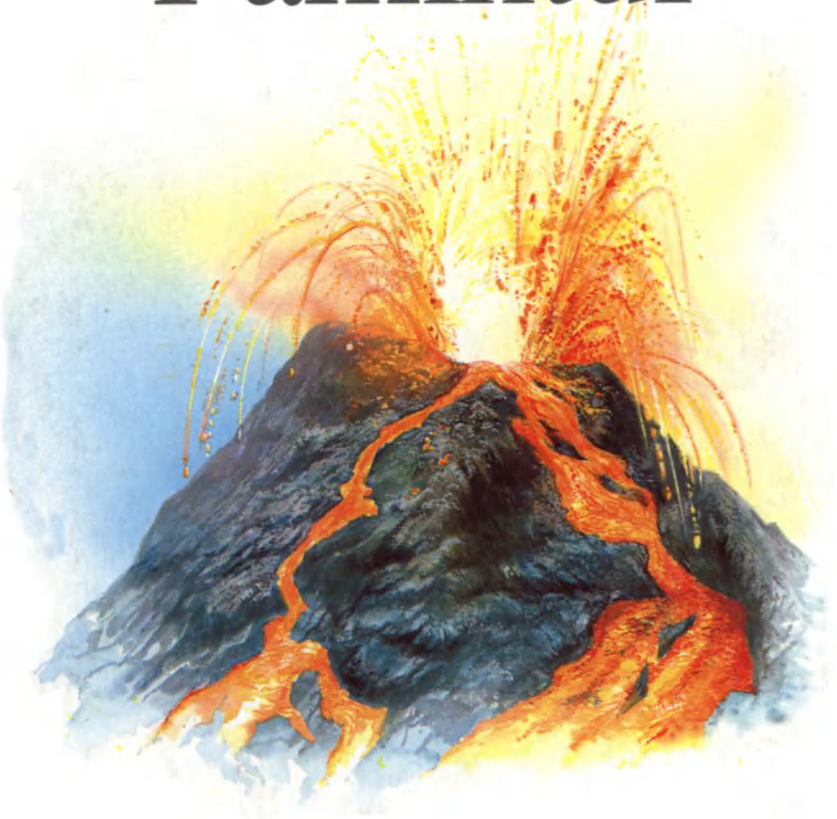

Enciclopedia RAO

Philippe Schuwer şi **Dan Grisewood**
au creat această colecţie.
Keith Lye a scris această carte.
Camilla Hallinan şi **Véronique Herbold** au coordonat editarea.
John Barber, Jim Channell, Peter Goodfellow, Kevin Maddison,
Larry Rostant, John Spires, Swanston Graphics,
Anne Winterbotham şi **Paul Young** au asigurat ilustraţia,
după o machetă de **Caroline Johnson.**
Simona Neagu a tălmăcit această
carte din limba franceză.

PRIMA MEA ENCICLOPEDIE

GRUPUL EDITORIAL RAO
ENCICLOPEDIA RAO

GRUPUL EDITORIAL RAO
ENCICLOPEDIA RAO
P.O. Box 2-124 Bucureşti, ROMÂNIA

La Terre
© Larousse1992

© Larousse Bordas1996

© Enciclopedia RAO1997
pentru versiunea în limba română

ISBN 973-97763-9-6

Pământul

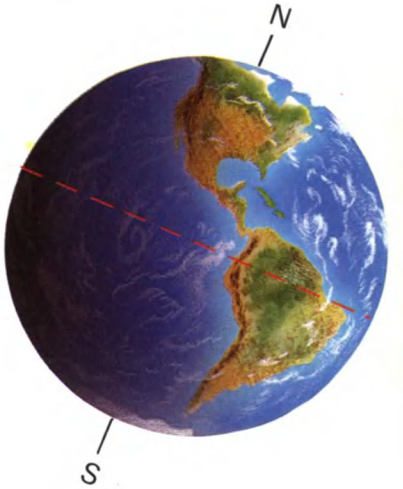

Enciclopedia RAO

Să intrăm în această carte

PLANETA PĂMÎNT

Acesta este Pămîntul 8
Pămîntul este frumos 10
Ştiaţi că... 12

RELIEFUL

Sub picioarele tale 14
Rocile 16
Vîrsta rocilor 18
Să călătorim în interior 20
Cutremurele 22
Vulcanii 24
Munţii 26
Formele de relief 28
În peşteră 30
Ştiaţi că... 32

APA

Marea 34
Apa călătoreşte 36
Viaţa unui rîu 38
Lacuri şi cascade 40
Ştiaţi că... 42

AERUL

Ce este aerul? 44
Vîntul 46
Furtunile 48
Fulgerul şi tunetul 50
Norii 52
Ploaia 54
Zăpada şi gheaţa 56
Ţinuturile reci 58
Arbori şi păduri 60
Savane şi prerii 62
Cald şi uscat 64
Pădurea tropicală 66
Ştiaţi că... 68

PĂMÎNTUL ŞI SPAŢIUL

Pămîntul, Soarele, Luna 70
Ziua şi noaptea 72
Durata zilelor 74
Anotimpurile 76
Ştiaţi că... 78

ÎN JURUL LUMII

Uscat şi mare 80

America de Nord 82
America de Sud 84
Europa 86
Asia 88
Africa 90
Oceania 92
Ştiaţi că... 94

OAMENII ŞI PĂMÎNTUL

Peisajul se schimbă 96
A locui la oraş 98
Transporturi şi călătorii 100
Agricultura 102
Animalele din ogradă 104
Pescuitul în mare 105
Lemnul pădurilor 106
Pămîntul este bogat 108
Poluarea 110
Să ocrotim Pămîntul! 112
Planeta noastră 114
Ştiaţi că... 116

Să căutăm de la A la Z 117

Planeta

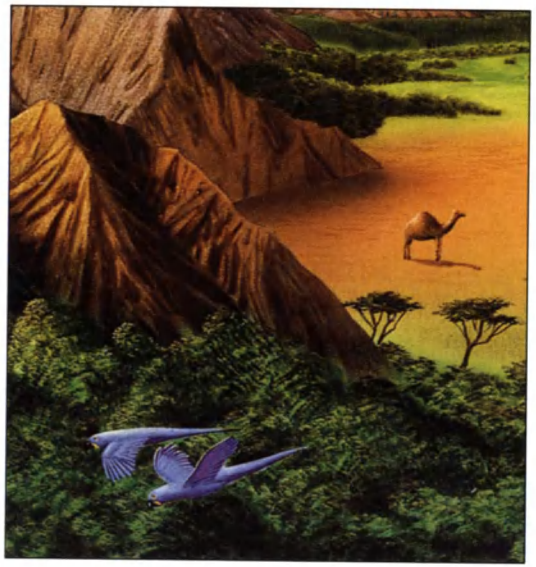

Pămînt

Acesta este Pământul

Pământul este asemănător cu o sferă mare, stîncoasă. Pământul este una dintre cele nouă planete care se rotesc în jurul Soarelui.

Iată cum se vede Pământul din spaţiu.

Pământul pare albastru deoarece şapte zecimi din suprafaţa lui sînt acoperite de oceane, mări şi lacuri.

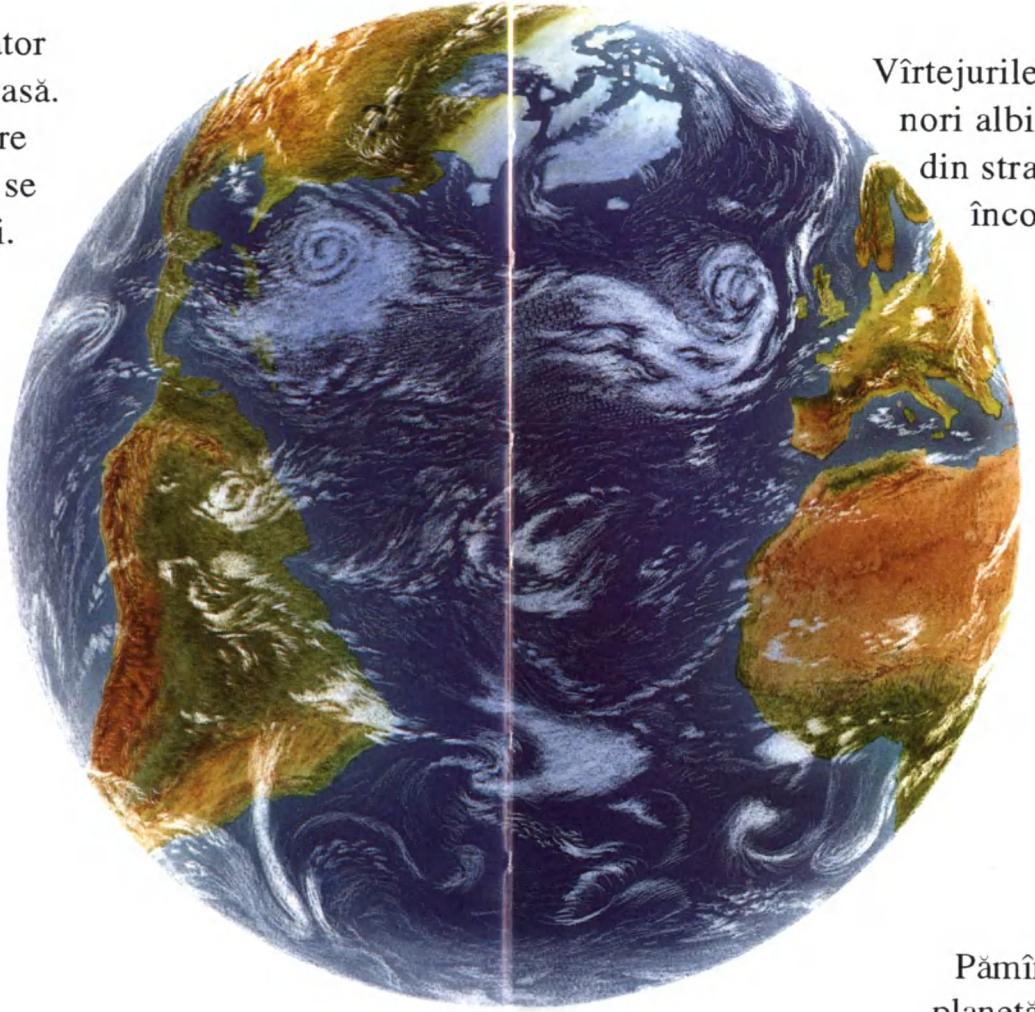

Vîrtejurile sînt nori albi care fac parte din stratul de aer care înconjoară Pământul.

Acest strat de aer poartă numele de atmosferă.

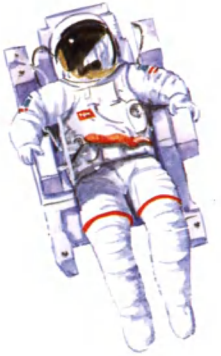

Pământul este singura planetă unde putem respira aer.

Pămîntul este frumos

Pe Pămînt există peisaje variate. Anumite regiuni ale Pămîntului sînt calde, iar altele sînt reci şi acoperite cu gheaţă. Relieful este uneori înalt, cu munţi şi vulcani.

Majoritatea oamenilor trăiesc la cîmpie. Cîmpiile sînt întinderi de pămînt unde relieful este plat, iar solul este acoperit de păduri şi prerii.

Oamenii au transformat peisajele. Ei au tăiat pădurile pentru a cultiva solul. Au construit oraşe şi drumuri.

Ştiaţi că ...

Pămîntul nu este o sferă perfectă. El este uşor turtit la capetele de sus şi de jos, în jurul Polului Nord şi al Polului Sud. Iar la mijloc, aproape de ecuator, este bombat.

Pentru a face înconjurul Pămîntului, trebuie străbătuţi 40 000 de kilometri.

Deşi pare mare, Pămîntul nu este decît o mică parte din Univers. Universul este format din milioane şi milioane de stele.

Din cîte ştim, Pămîntul este singura planetă pe care există viaţă. Poate că în Univers mai sînt şi alte planete pe care viaţa este posibilă.

Pămîntul este o planetă stîncoasă, la fel ca Mercur, Venus, Marte şi Pluto. Celelalte planete, Jupiter, Saturn, Uranus şi Neptun, sînt sfere de gaz.

Relieful

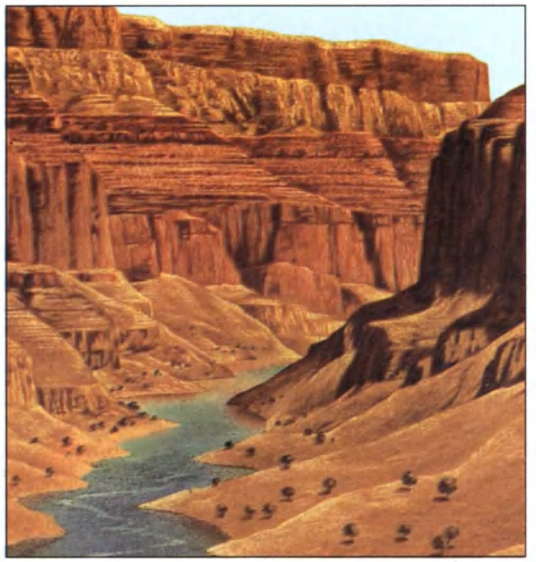

Sub picioarele tale

Învelişul exterior al Pământului este ca o cochilie alcătuită din roci tari. Acest înveliş nu este foarte gros şi la suprafaţă este acoperit de sol şi de apă.

Solul este alcătuit din rămăşiţe de rocă amestecate cu plante moarte.

Plantele îşi extrag hrana din sol cu ajutorul rădăcinilor.

Multe animale trăiesc sub pământ. Ele îşi sapă adăposturi în sol.

Rocile

Indiferent că te afli pe uscat sau pe mare, sub tine există întotdeauna un strat de roci. Rocile pot fi de trei tipuri.

Rocile sedimentare s-au format din acumulările de mîl, nisip şi cochilii din ape, aşezate în straturi, unele peste altele, care, cu timpul, s-au comprimat şi s-au cimentat. Calcarul, creta şi gresia sînt roci sedimentare.

calcar

gresie

cretă

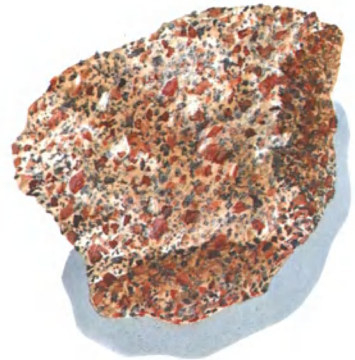

granit

Rocile eruptive provin din materia topită şi fierbinte din interiorul Pămîntului.

Granitul este o rocă eruptivă.

Rocile metamorfice sînt rocile provenite din comprimarea sau încălzirea rocilor sedimentare şi eruptive.

marmură

filit

Marmura şi filitul sînt roci metamorfice.

Vîrsta rocilor

Aşezarea în straturi a rocilor se poate observa pe pereţii falezelor şi ai văilor adînci.

Examinînd fosilele, putem afla vîrsta rocilor.

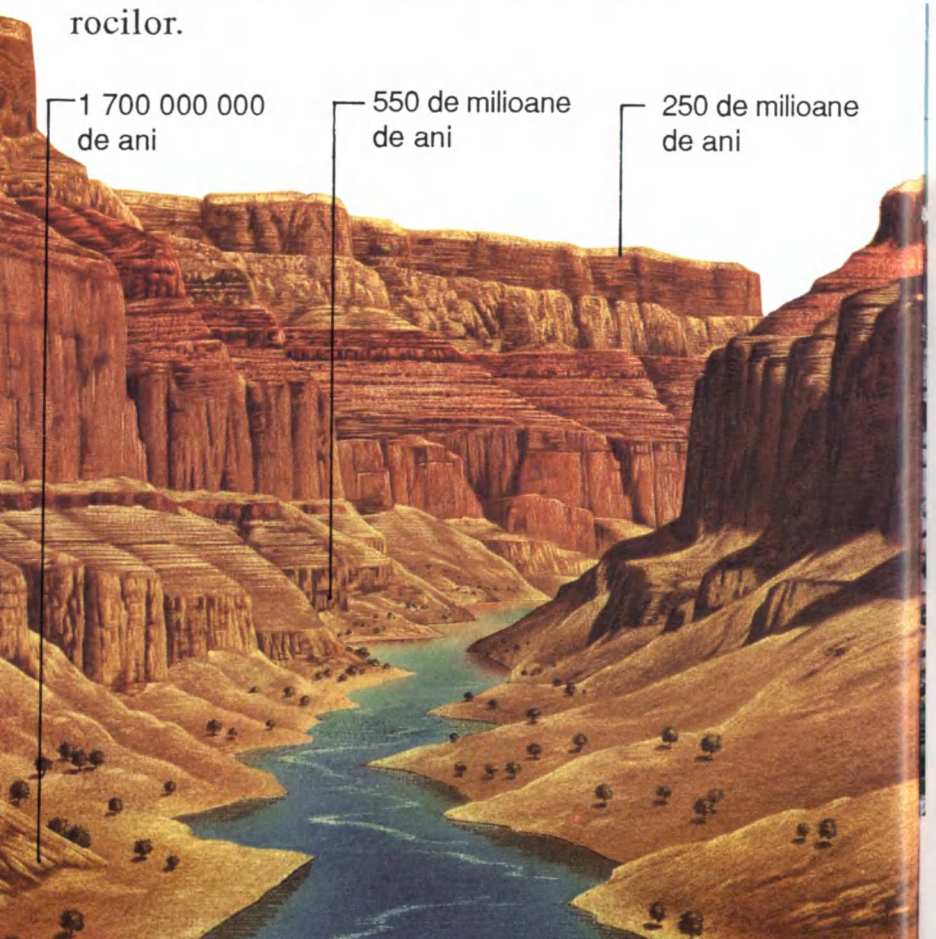

Fosilele sînt resturi de animale şi de plante moarte. Amoniţii au trăit în mare cu milioane de ani în urmă. După moarte, cochiliile lor au fost cu timpul acoperite de straturi de mîl sau nisip.
Ele au devenit astfel fosile.

Să călătorim în interior

Pământul este alcătuit din trei părţi: scoarţă, manta şi nucleu.

1. Scoarţa este tare şi stîncoasă şi are o grosime de 40 km sub uscat şi de 6 km sub mare.

2. Mantaua are o grosime de 2 900 km. Mantaua este fierbinte şi, pe alocuri, rocile sînt topite.

3. Nucleul este şi mai fierbinte. El are o grosime de 6 900 km. Nucleul extern este alcătuit din metale lichide. Nucleul intern este solid.

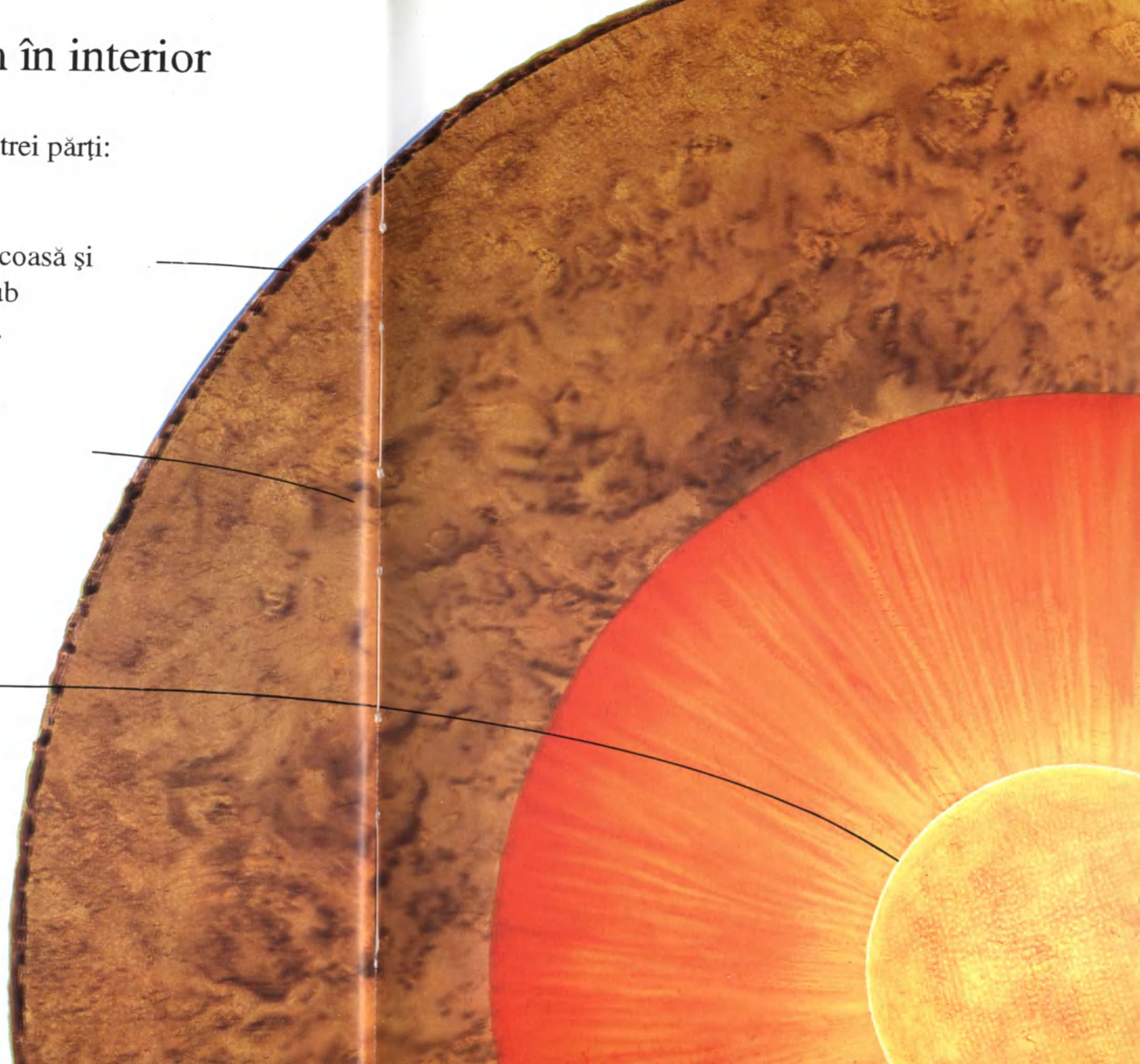

Cutremurele

Scoarţa Pămîntului este fragmentată în suprafeţe imense, numite plăci. Acestea se deplasează foarte încet, împinse de curenţii de rocă topită.

Cînd două astfel de plăci se ciocnesc sau se freacă între ele, pămîntul se cutremură. Uneori seismele sau cutremurele de pămînt sînt atît de violente, încît clădirile se prăbuşesc.

Vulcanii

Un vulcan este un munte de lavă, format din rocile fierbinţi, numite magmă, ieşite din interiorul Pământului.

Magma, care ţîşneşte prin coşul vulcanului, se scurge şi devine lavă, care se răceşte şi se întăreşte. Cu fiecare erupţie, se formează noi acumulări de lavă.

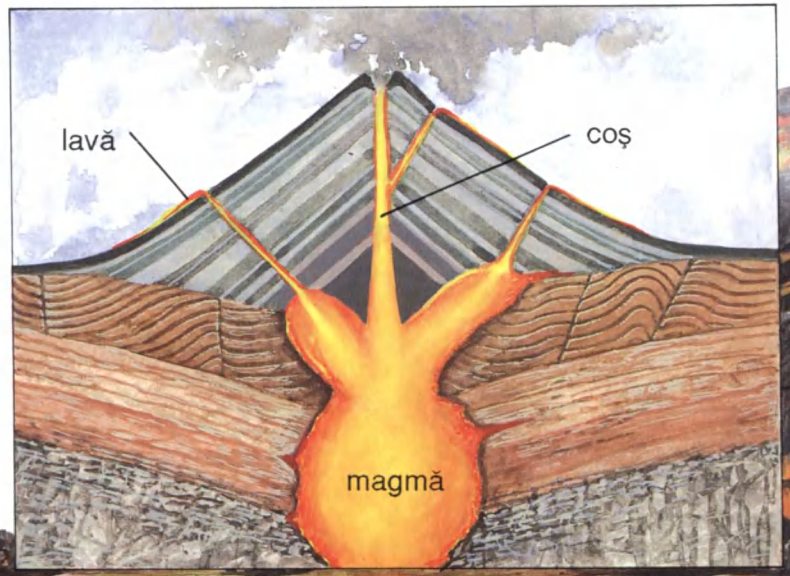

Munţii

Ridicarea unui lanţ de munţi se petrece în milioane de ani.

Munţii se formează în momentul în care două plăci se ating şi se ciocnesc, astfel încît rocile aflate la marginea plăcilor se înalţă şi se aşază în cute.

Munţii tineri continuă să se înalţe.
Ei au vîrfurile zimţate.
Munţii mai vechi au vîrfurile rotunjite, teşite.

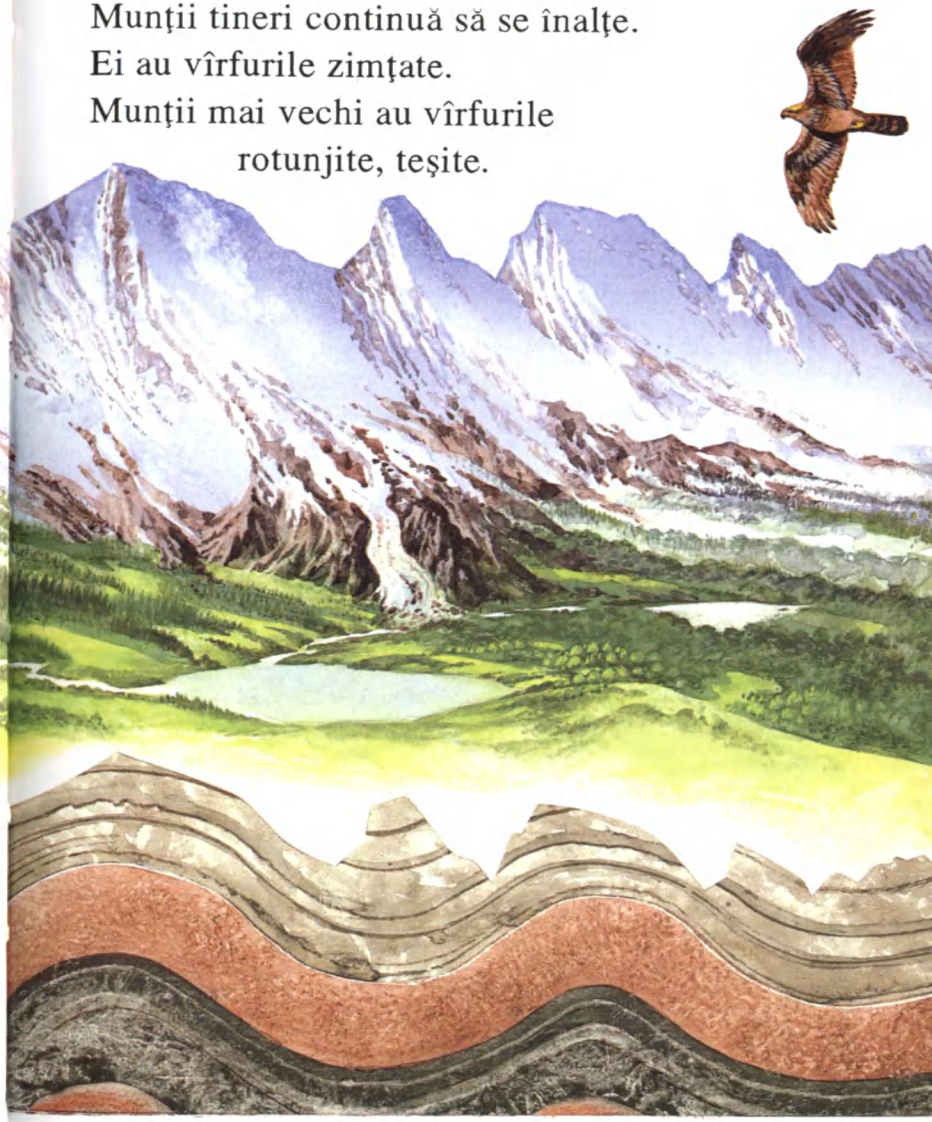

Formele de relief

Elementele naturii acţionează asupra rocilor şi modelează formele de relief ale Pământului. Vîntul şi ploaia macină rocile, care îşi schimbă astfel forma. Acest fenomen are loc foarte lent, în milioane de ani.

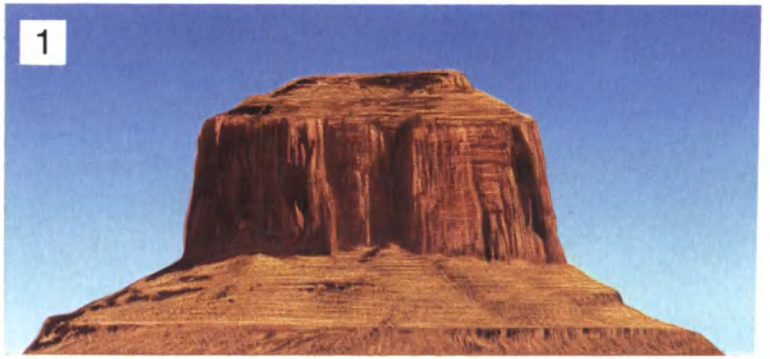

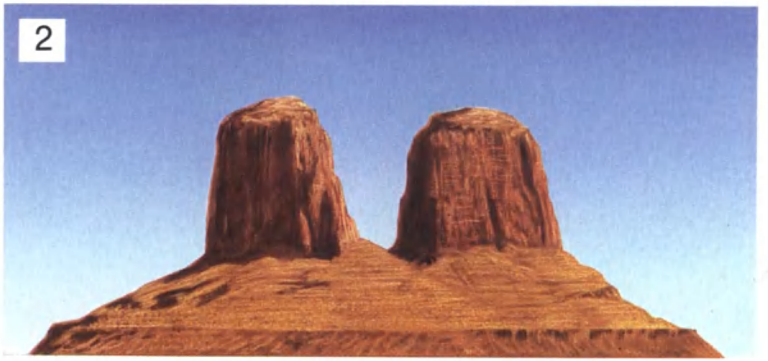

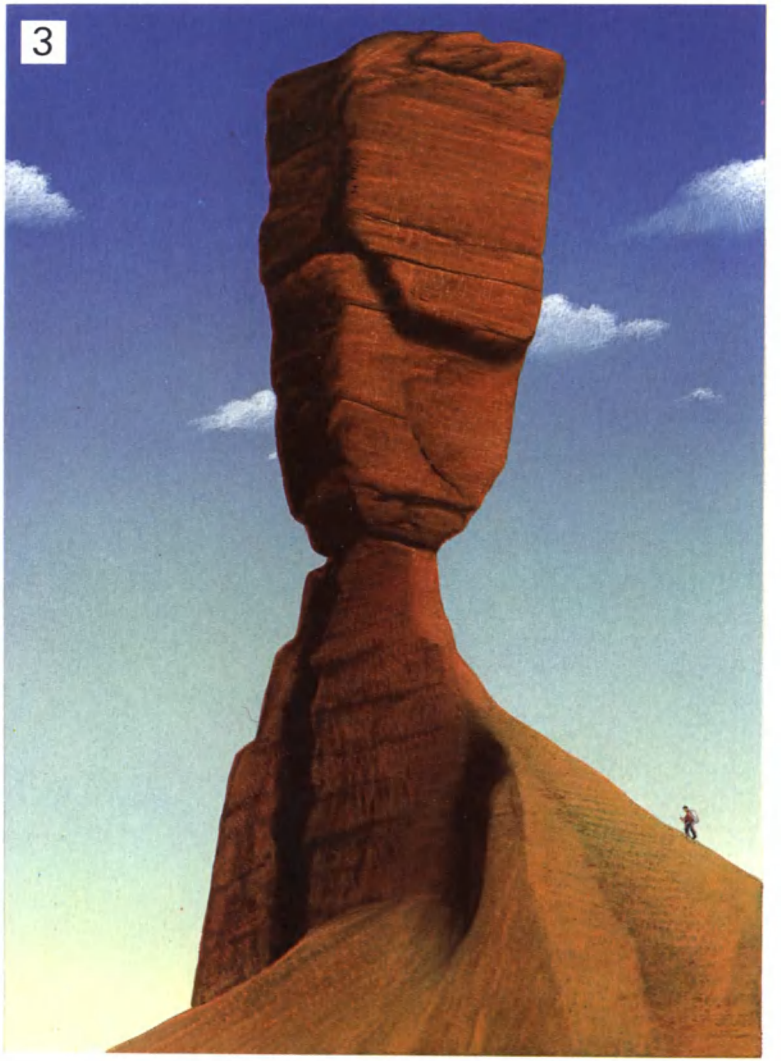

În peşteră

Apa ploii acţionează şi ea asupra reliefului. Ea sapă tunele şi formează peşteri în rocile calcaroase (1).

Există rîuri ce curg pe sub pămînt. Ele străbat peşteri întunecoase (2).

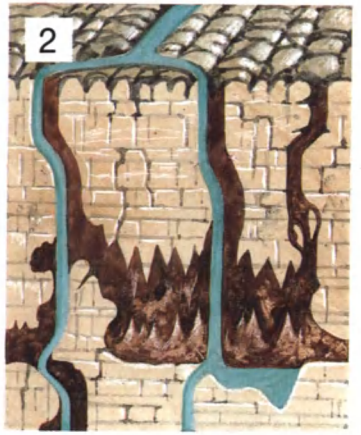

(3) Mineralele care există în apa ce picură din tavanul peşterii formează stalactitele. Stalagmitele se formează pe podeaua peşterii. Ele cresc în sus cu un milimetru pe an.

Ştiaţi că ....

Pământul s-a format acum 4 miliarde 600 milioane de ani. Rocile fierbinţi de la suprafaţă s-au întărit şi au format scoarţa.

Primele fosile datează de acum 3 miliarde 500 milioane de ani. Studierea fosilelor de dinozaur ne arată că aceste animale au apărut pe Pământ acum 200 milioane de ani.

Cel mai înalt vîrf din lume este vîrful Everest, în munţii Himalaya, între Nepal şi China, pe continentul asiatic. El are o înălţime de 8 848 m.

Măcinarea rocilor de către vînt şi ploaie se numeşte eroziune. Dacă privim cu atenţie statuile, monumentele şi clădirile vechi, putem vedea rezultatul acestei eroziuni.

Apa

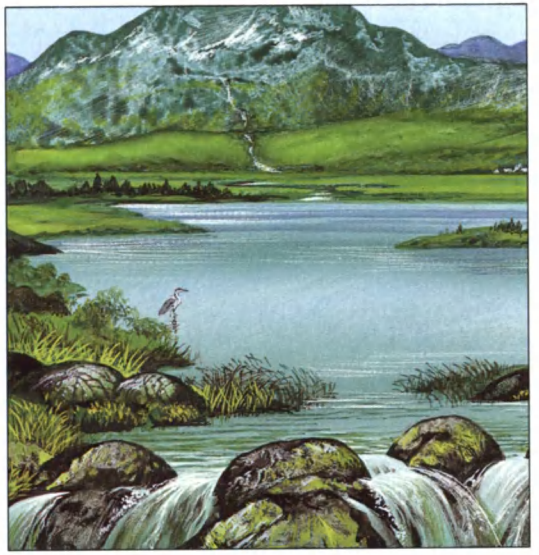

Marea

Cea mai mare parte a Pămîntului este acoperită de mări şi oceane. Acestea sînt foarte folositoare omului.

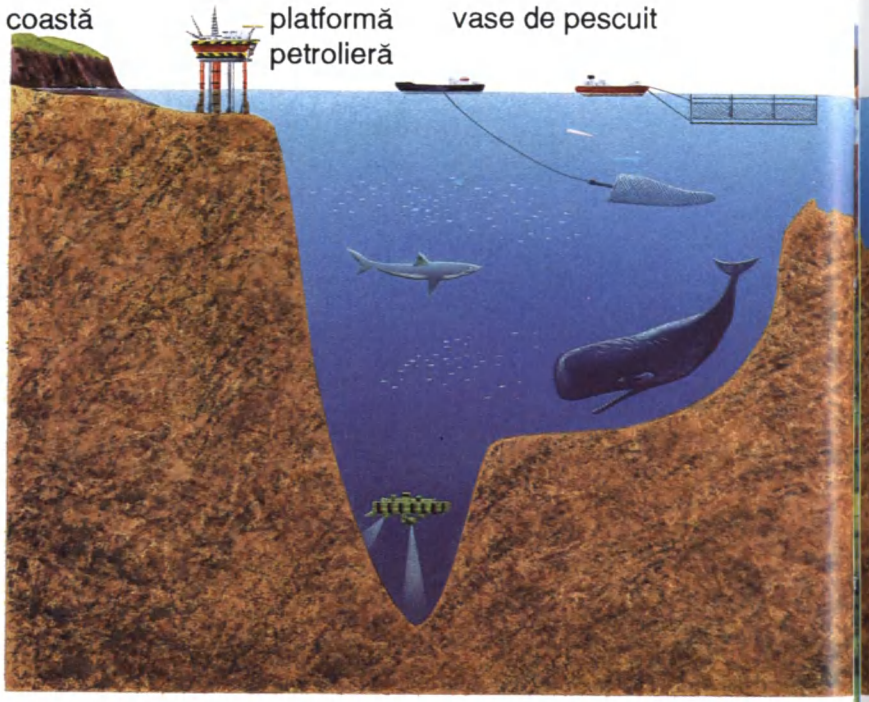

Pescarii prind peşti.
Specialiştii extrag petrol şi gaze naturale din rocile de pe fundul mărilor.

Există vulcani care iau naştere pe fundul oceanelor. Uneori, ei se ridică deasupra apei şi formează insule. Aisbergurile sînt bucăţi mari de gheaţă care plutesc pe apă.

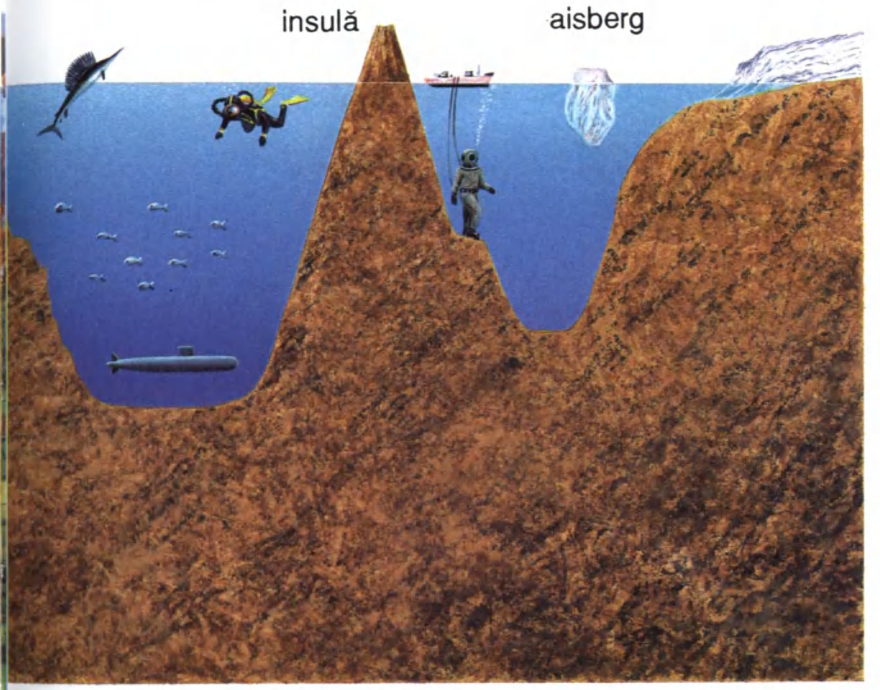

Pe fundul oceanelor există munţi, văi şi cîmpii. Văile cele mai adînci se numesc fose.

Apa călătoreşte

Apa călătoreşte dus-întors între uscat şi mare. Acest circuit nu se întrerupe niciodată.

1. Soarele încălzeşte apa oceanelor. O parte din aceasta se transformă în vapori de apă, invizibili în aer.

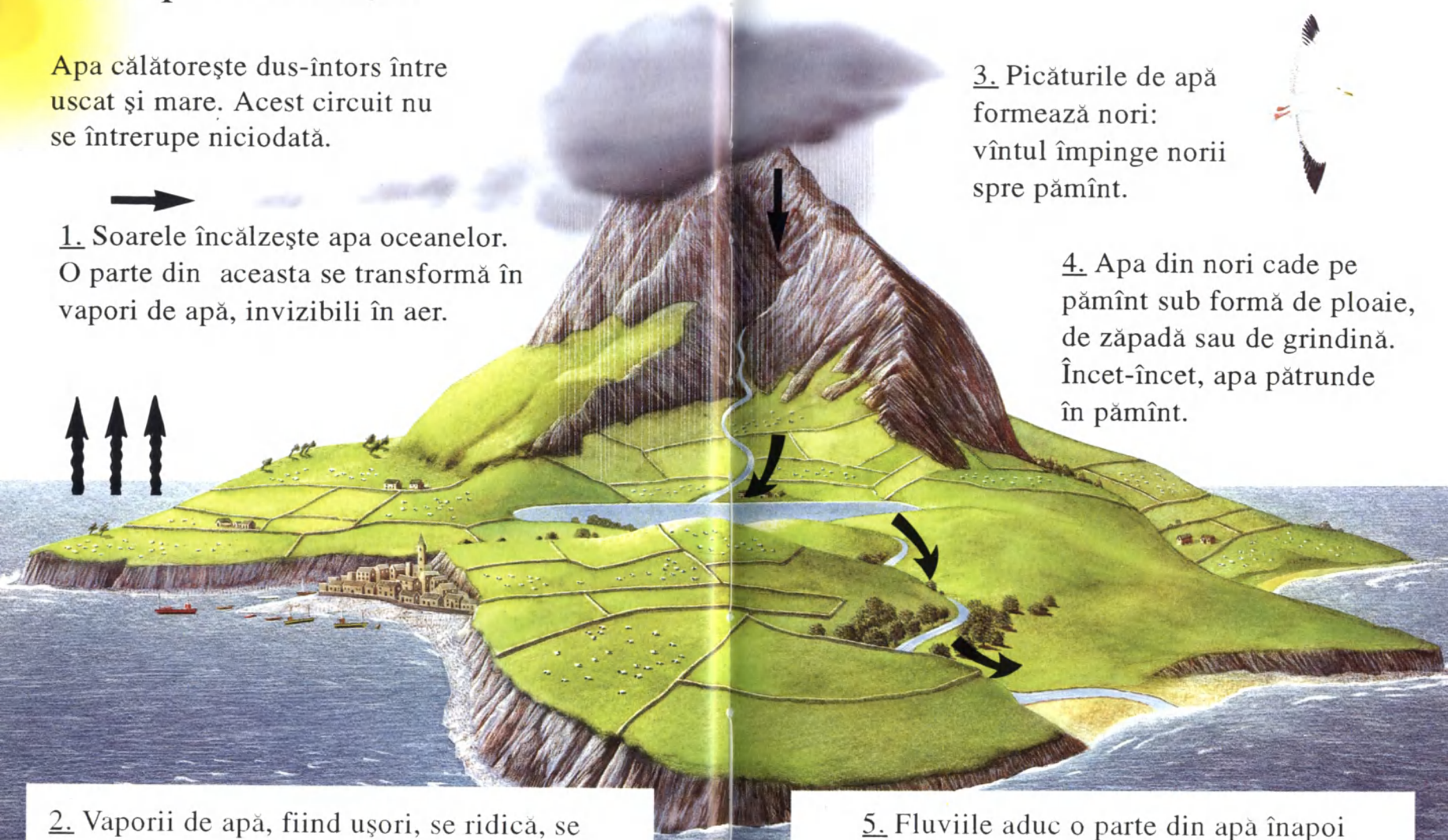

2. Vaporii de apă, fiind uşori, se ridică, se răcesc şi se transformă în picături de apă.

3. Picăturile de apă formează nori: vîntul împinge norii spre pămînt.

4. Apa din nori cade pe pămînt sub formă de ploaie, de zăpadă sau de grindină. Încet-încet, apa pătrunde în pămînt.

5. Fluviile aduc o parte din apă înapoi în mare. Şi circuitul reîncepe.

Viaţa unui rîu

Fluviile şi rîurile sînt cursuri de apă. Rîurile se varsă în lacuri sau în fluvii. Fluviile se varsă în mare.

Rîurile au o viaţă a lor. Ele se nasc, cresc şi dispar.

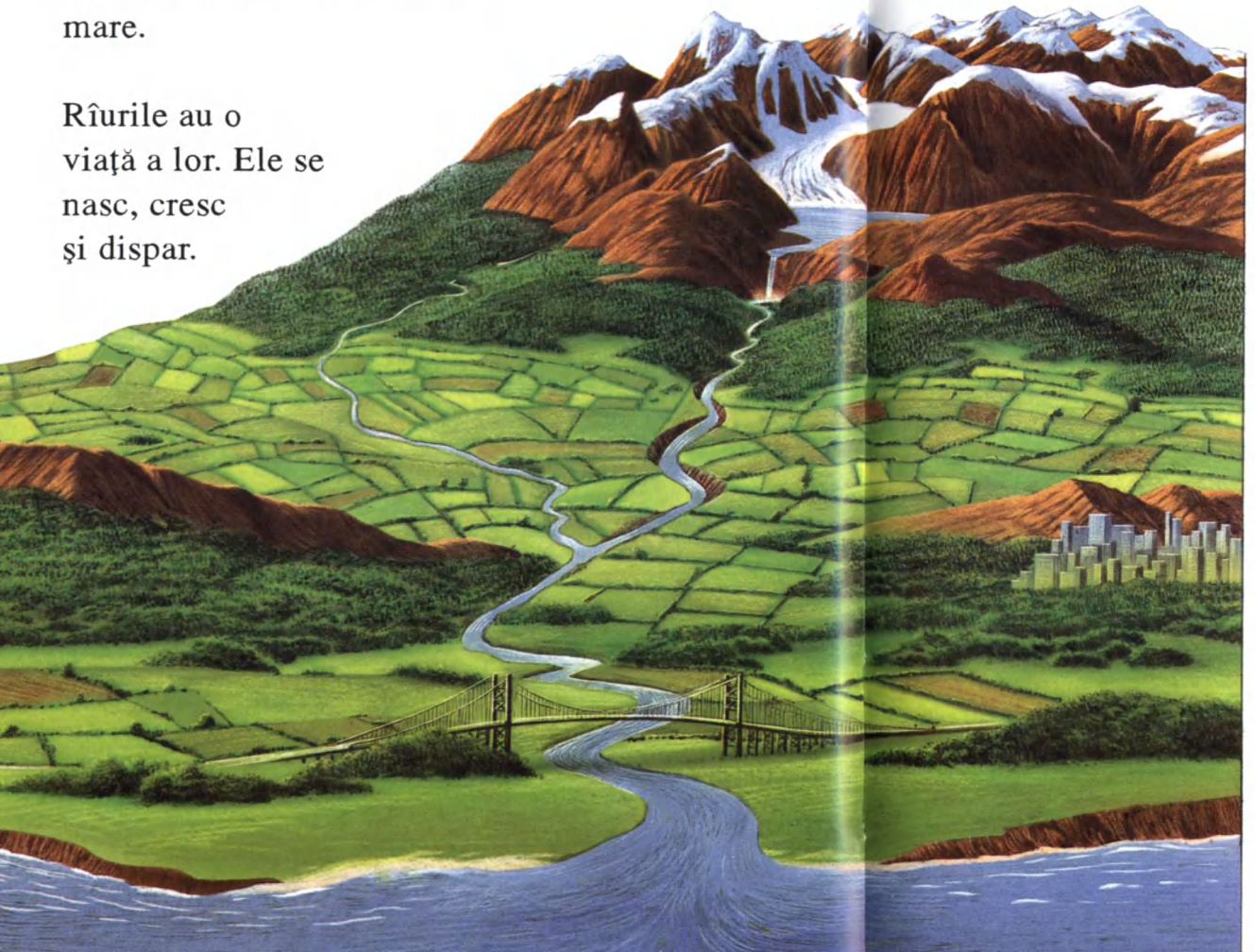

1. Izvorul

Unele rîuri se nasc la poalele gheţarilor. Altele izvorăsc de sub pămînt sau din lacuri.

Rîul de munte urmează o pantă abruptă; cursul său este rapid şi întrerupt de cascade. El îşi sapă o vale adîncă.

2. La cîmpie

Rîul se lărgeşte. El formează uneori nişte coturi, numite „meandre".

3. În apropiere de mare

Rîul îşi încetineşte cursul. El dispare vărsîndu-se în mare prin gura de vărsare.

Lacuri şi cascade

Lacurile sînt întinderi de apă formate în adînciturile de pe suprafaţa uscatului. Ele primesc apa rîurilor care se
varsă în ele, precum şi pe cea a precipitaţiilor.

Rîurile şi torenţii care curg pe pantele unor faleze în trepte, alcătuite din roci tari şi rezistente, formează cascade sau căderi de apă.

Ştiaţi că...

Există patru oceane: Oceanul Pacific, Oceanul Indian, Oceanul Atlantic şi Oceanul Arctic. Oceanul Pacific este mai mare decît toate continentele.

Punctul cel mai adînc dintr-un ocean atinge 11 000 m şi se află în Groapa Marianelor, din Oceanul Pacific.

Fluviul Nil, din Africa, este cel mai lung fluviu din lume. Lungimea lui atinge 6 700 km.

Gheizerul este un izvor de apă caldă, care ţîşneşte din pămînt. El ia naştere în locuri unde magma încălzeşte apa subterană. Jetul de apă al gheizerului poate ajunge uneori la înălţimi de peste 30 m.

Cascada Angel din Venezuela, America de Sud, este cea mai înaltă cascadă din lume. Ea are o înălţime de 979 m.

Aerul

Ce este aerul?

Aerul există pretutindeni în jurul nostru, dar noi nu îl simţim şi nu îl vedem. Aerul este un amestec de gaze, în cea mai mare parte azot şi oxigen, două gaze invizibile. Oamenii, animalele şi plantele au nevoie de aceste gaze pentru a trăi.

Învelişul de aer din jurul Pământului se numeşte „atmosferă". Aceasta înmagazinează căldura Soarelui şi menţine astfel temperatura Pământului. În acelaşi timp, ea protejează Pământul de razele Soarelui, care sînt periculoase. Aerul provoacă schimbările de vreme: vîntul, căldura, ploaia.

Aerul din straturile de sus ale atmosferei conţine din ce în ce mai puţin azot şi oxigen. Pe măsură ce ne îndepărtăm de Pământ, aerul se răceşte şi se rarefiază. De acolo începe spaţiul cosmic.

Vîntul

Vîntul este aerul care se deplasează.

Căldura Soarelui încălzeşte aerul, care devine uşor şi se ridică.

În locul aerului cald pătrunde aerul rece şi astfel începe să sufle vîntul.

Păsările se folosesc de aer pentru a plana. Cînd planează, ele nu au nevoie să bată din aripi. Aerul cald le împinge în sus.

Forţa sau puterea vîntului este măsurată pe scara lui Beaufort.

Vîntul cu puterea 1 pe scara lui Beaufort este un vînt uşor. Cel cu puterea 4 este ca o briză care bate cu 24 km/oră.

Vîntul cu puterea 7 suflă în rafale, cu o viteză de 56 km/oră. Vîntul cu puterea 10 provoacă furtuni şi atinge viteze de 96 km/oră.

Furtunile

Furtunile aduc vînt şi ploaie.
Uraganele sînt furtuni violente, care se formează deasupra oceanelor. Cînd ajung în zona ţărmurilor, uraganele provoacă mari stricăciuni.

Tornadele sînt vîrtejuri care se formează deasupra uscatului. Ele smulg copacii din rădăcini şi dărîmă case.

Fulgerul şi tunetul

Norii negri de furtună se încarcă cu electricitate. Aceasta se descarcă producînd o scînteie uriaşă, fulgerul.

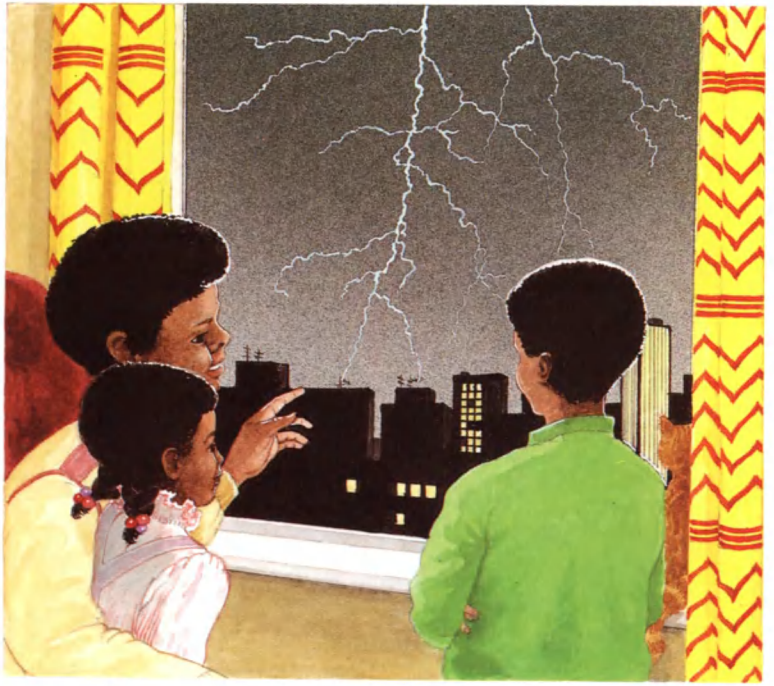

Fulgerul cade direct pe pămînt şi este periculos, pentru că el are o mare putere electrică.

Bubuitul tunetului răsună cîteva secunde mai tîrziu. Tunetul apare datorită fulgerului. Acesta încălzeşte aerul şi mase întregi de aer se pun în mişcare cu un vuiet.

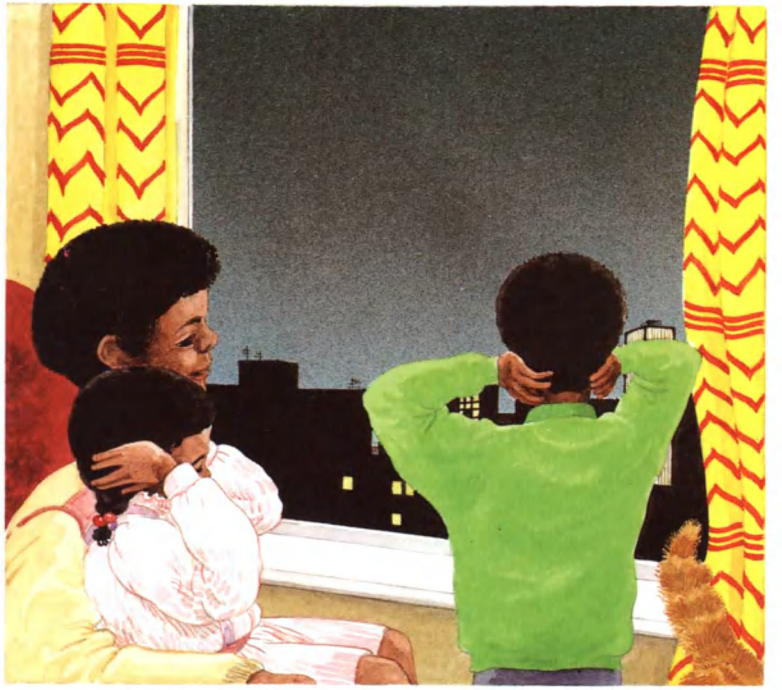

Tunetul se aude după ce se vede scînteia fulgerului deoarece, în aer, viteza sunetului este mai mică decît viteza luminii.

Norii

Norii sînt alcătuiţi din milioane de picături mici de apă şi cristale de gheaţă, suspendate în aer.

Norii ne ajută să anticipăm cum va fi vremea.

Norii cei mai de sus se numesc nori cirrus. Ei sînt alcătuiţi din cristale de gheaţă.

Norii cumulo-nimbus sînt cei mai mari. Ei aduc ploi violente şi grindină.

Ploaia

Picăturile mici de apă din nori se unesc şi formează stropi de ploaie. Aceştia devin tot mai mari şi mai grei şi cad pe pământ.

Avem nevoie de ploaie pentru a cultiva plantele cu care ne hrănim. Dacă nu plouă destul, plantele nu cresc, iar oamenii şi animalele rămîn fără hrană.

Orezul are nevoie de multă apă. Agricultorii cultivă orezul în orezării, prevăzute cu praguri care împiedică apa să se scurgă.

Cînd aerul este foart rece, picăturile de apă îngheaţă şi cad pe pământ sub form de grindină.

Zăpada şi gheaţa

În regiunile reci, apa îngheaţă. Solul şi arborii sînt acoperiţi de gheaţă şi zăpadă. Un fulg de zăpadă este alcătuit din cristale de gheaţă lipite între ele.

Cu ajutorul unei lupe, putem observa forma cristalelor de gheaţă dintr-un fulg de zăpadă.

Ţinuturile reci

Clima redă starea vremii dintr-o anumită regiune, într-o perioadă îndelungată de timp. La Polul Sud, Antarctica are o climă foarte rece. Ea este veşnic acoperită de gheaţă.

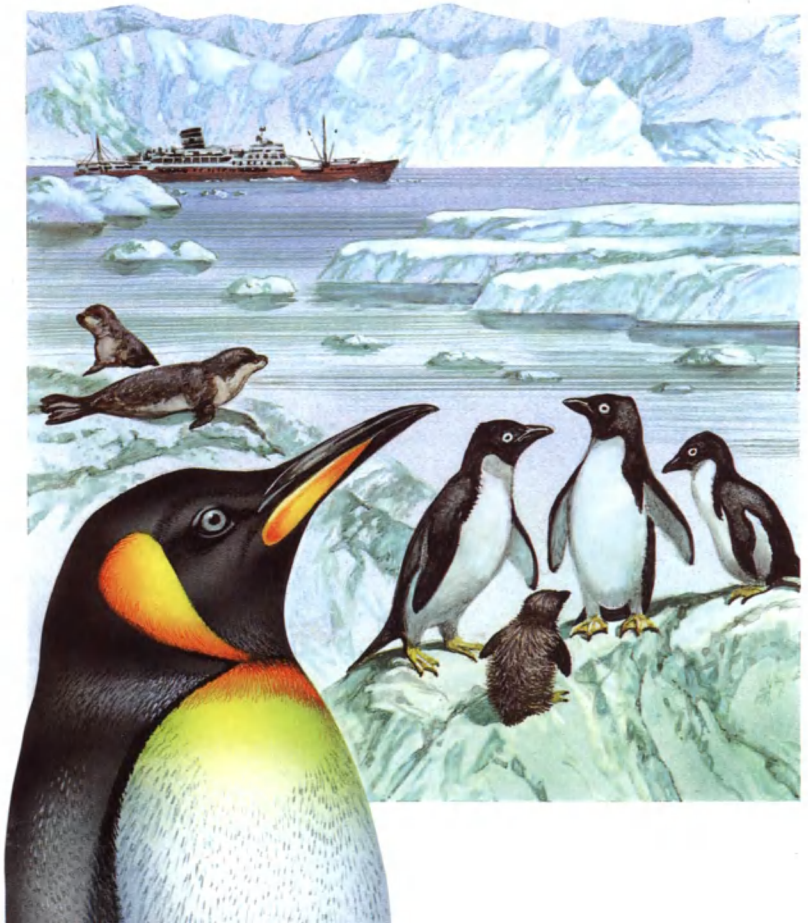

Regiunile Arcticii, de la Polul Nord, sînt de asemenea acoperite cu gheaţă şi zăpadă.

Dar în zona de tundră, zăpada se topeşte în timpul verii. Atunci apar iarba şi florile şi turme de reni (karibu) ies la păscut. Insectele se reproduc, iar păsările îşi fac cuiburi.

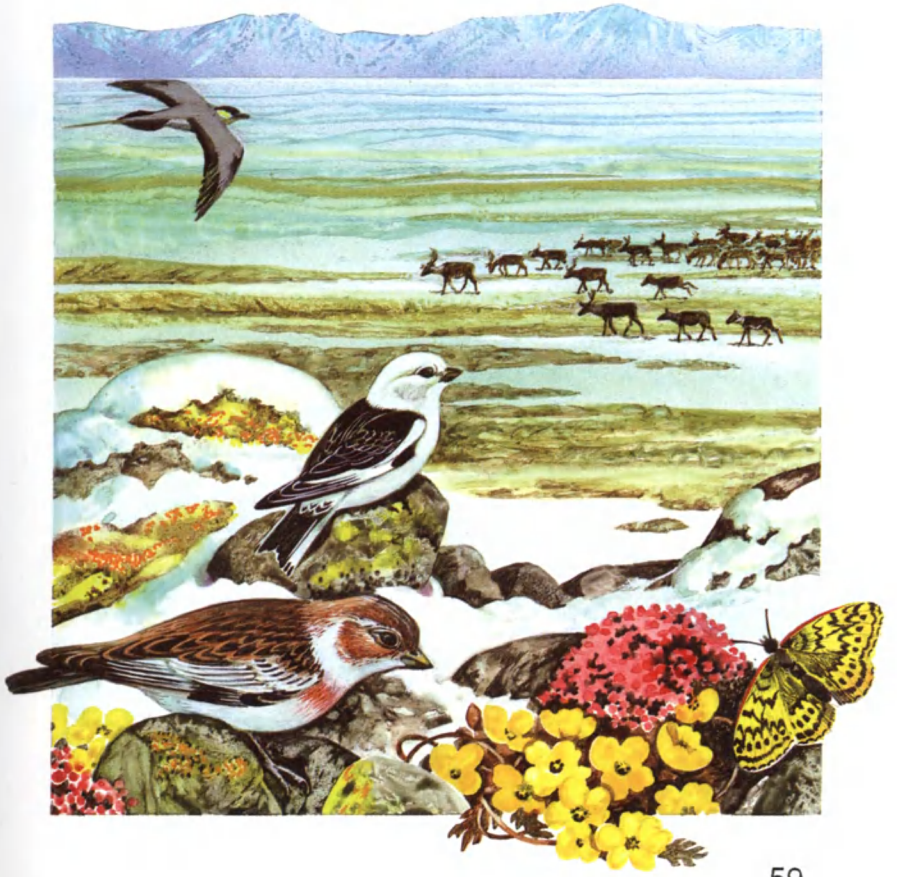

Arbori şi păduri

În regiunile nordice, iarna este lungă şi rece. Arborii pădurilor sînt întotdeauna verzi. Ei nu îşi pierd frunzele.

În ţinuturile cu o climă mai blîndă, pădurile sînt de mai multe feluri. Iarna, majoritatea arborilor din această regiune îşi pierd frunzele.

Crîngurile şi pădurile oferă adăpost şi hrană animalelor.

Savane şi prerii

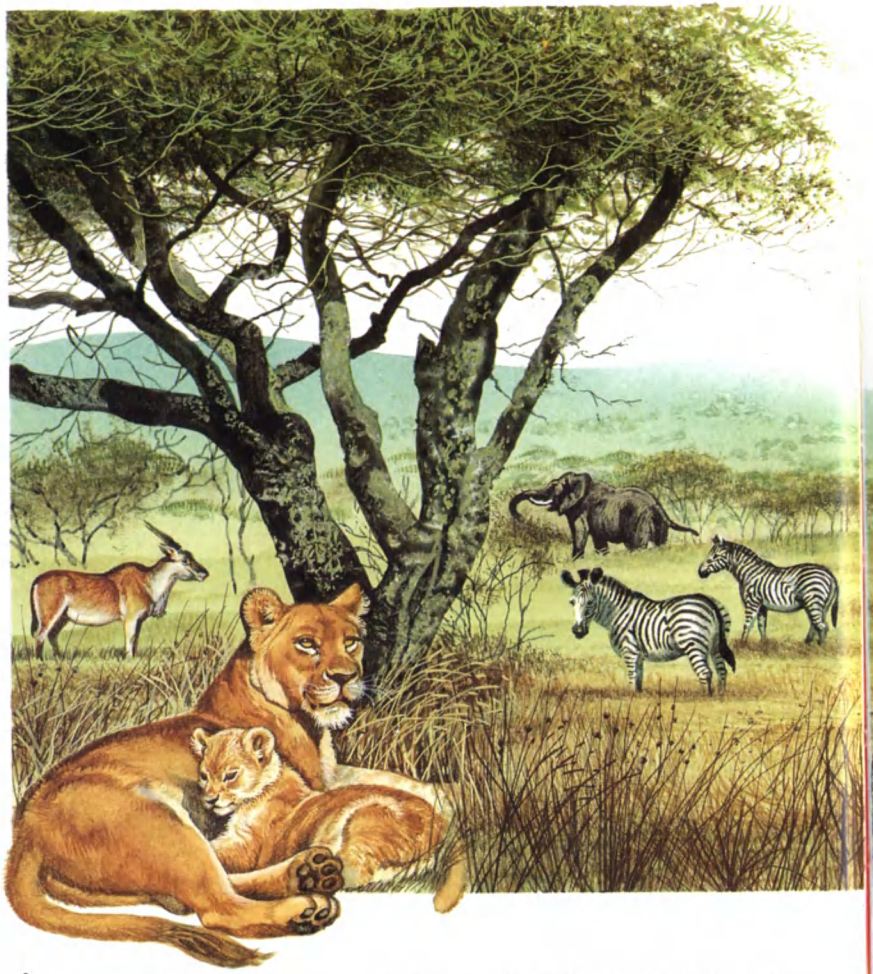

În regiunile secetoase există mari întinderi de iarbă şi mai puţini arbori.

Cangurii trăiesc în „bush“, cum este numită savana Australiei.

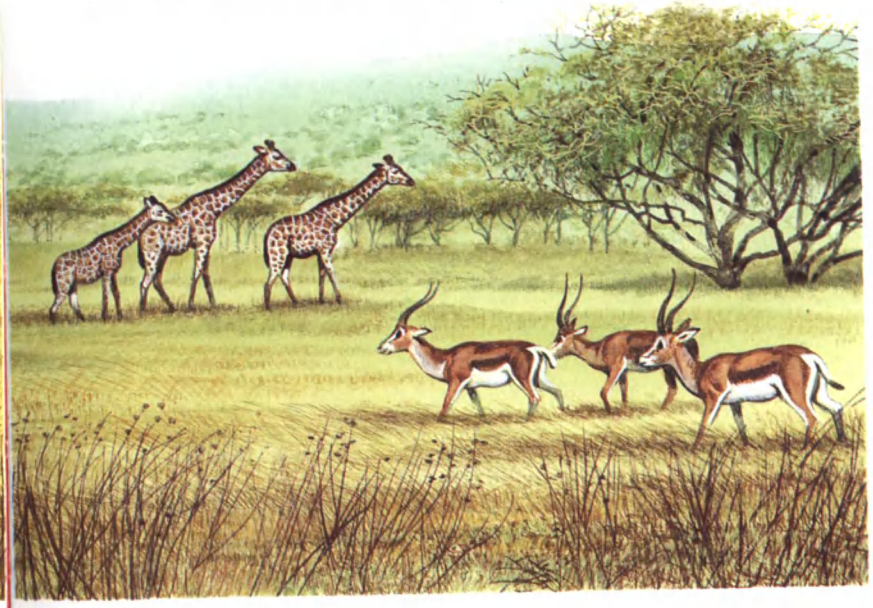

Savana africană adăposteşte o mulţime de animale.

Cald şi uscat

Deşerturile de nisip acoperă mari întinderi de pămînt. Aici nu plouă aproape niciodată. Foarte puţine plante şi animale trăiesc în deşert. Dunele sînt dealuri de nisip construite de vînt.

Unele seminţe pot rămîne sub nisip timp de mulţi ani.
Ele încolţesc şi cresc după o furtună.

Cactuşii din deşerturile americane sînt plante cu tulpini groase, care înmagazinează apa.

Şobolanul săritor trăieşte în deşert. El îşi sapă galerii sub nisip şi iese afară numai noaptea, cînd este răcoare, pentru a se hrăni.

Pădurea tropicală

Pădurea tropicală umedă creşte în regiunile calde, cu ploi abundente. Jumătate din numărul de specii de animale şi de plante care există pe Pămînt trăiesc în aceste păduri.

Pădurile tropicale sînt în pericol. Omul defrişează aceste păduri pentru a cultiva solul.

Ştiaţi că ...

Ţinutul cel mai secetos din lume este deşertul Atacama, din Chile, în America de Sud.

Pe muntele Wai-'ale-'ale din Hawaii plouă timp de peste 350 de zile pe an, mai mult decît în orice alt loc de pe Pămînt.

Din cer cade uneori o grindină cu bobul de mărimea unei mingi de tenis. În 1986, în Bangladesh, Asia, au căzut boabe de grindină grele de cîte un kilogram fiecare.

Antarctida este cea mai friguroasă regiune din lume. În 1983, temperatura aerului a coborît pînă la – 89,2 °C.

În 1922, în deşertul Libiei, în Africa, s-au înregistrat temperaturi de pînă la +58 °C.

Pămîntul

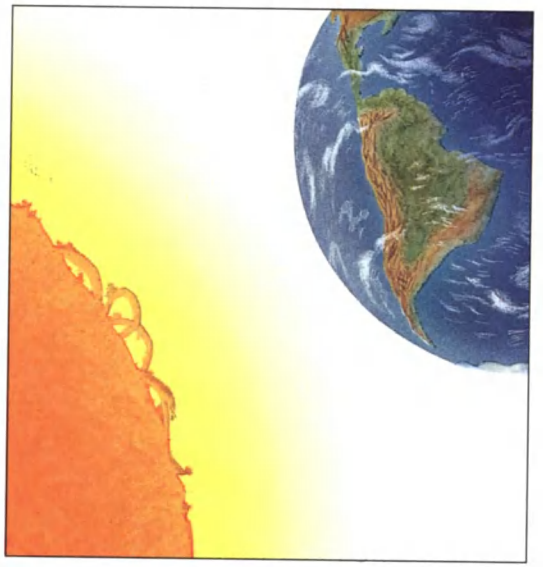

și spațiul

Pămîntul, Soarele, Luna

Pămîntul este una dintre cele nouă planete care se rotesc în jurul Soarelui. El se roteşte în jurul Soarelui într-un an. Soarele este de 100 de ori mai mare decît Pămîntul.

Nu privi niciodată direct la Soare! Lumina acestei sfere de gaz incandescent îţi poate vătăma ochii.

Luna se roteşte în jurul Pămîntului în 27 de zile. Ea este de patru ori mai mică decît Pămîntul.

Ziua şi noaptea

Pământul se roteşte în jurul axei sale. În acelaşi timp, el se roteşte şi în jurul Soarelui.

Axa Pământului este o linie imaginară care uneşte Polul Nord cu Polul Sud, trecînd prin centrul Pământului.

Pământului îi trebuie o zi (24 de ore) pentru a face o rotaţie completă în jurul axei sale.

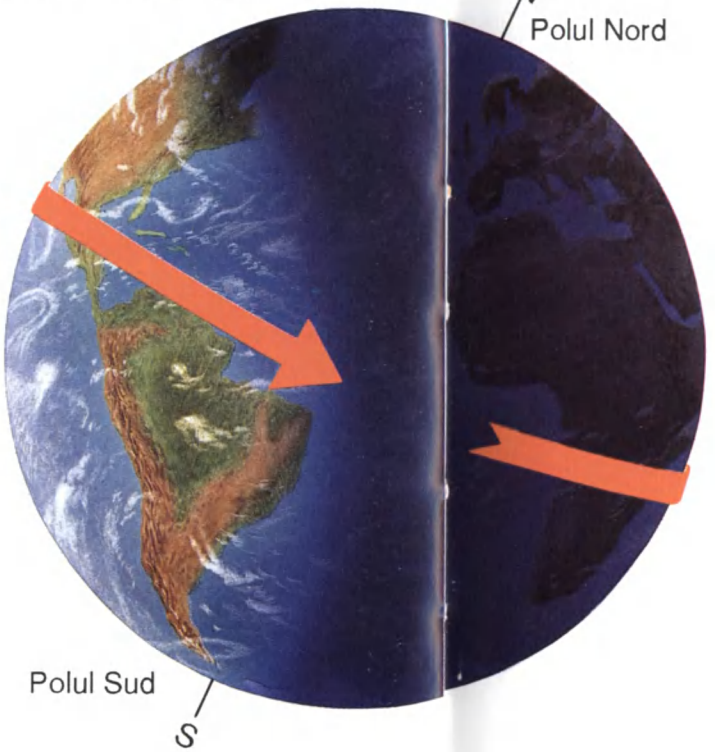

Soarele luminează jumătatea Pământului care se află îndreptată spre el. Deoarece Pământul se învîrteşte în jurul axei sale, această jumătate se îndepărtează treptat de Soare. Spunem atunci că se întunecă. Ziua şi noaptea se succed în intervalul de 24 de ore.

Parisul noaptea

Parisul ziua

Durata zilelor

Axa Pământului este înclinată la un unghi de 23,5°. Cele două jumătăţi ale Pământului (numite emisfere) se apropie pe rînd de Soare: mai întîi una, apoi cealaltă.

Iată de ce vremea se schimbă pe parcursul celor patru anotimpuri ale anului: vara, toamna, iarna şi primăvara.

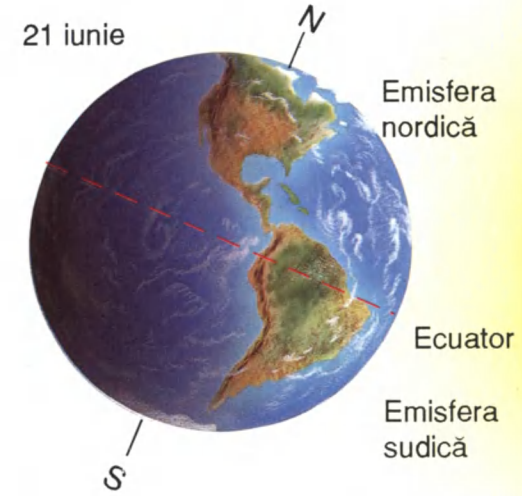

Ecuatorul este o linie imaginară care împarte Pământul în două emisfere.

Data de 21 iunie este prima zi de vară în emisfera nordică, emisferă care acum este mai apropiată de Soare. Această zi este însă prima zi de iarnă în emisfera sudică.

În emisfera sudică, vara începe la 21 decembrie, cînd această emisferă este mai apropiată de Soare. În emisfera nordică însă, ziua de 21 decembrie este prima zi de iarnă.

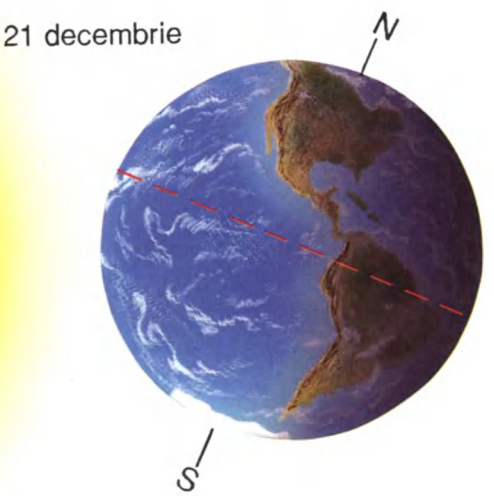

În emisfera sudică, anotimpurile sînt opuse celor din emisfera nordică.

Anotimpurile

Primăvara, zilele sînt destul de blînde.
Vara, zilele sînt foarte călduroase.

Toamna, zilele se răcesc.
Iarna, zilele sînt friguroase.

La Polul Nord şi la Polul Sud nu există decît două anotimpuri: vara şi iarna. În timpul verii, Soarele nu apune niciodată şi este mereu lumină. Iarna, este tot timpul întuneric.

În zona ecuatorului, există două anotimpuri anotimpul umed şi anotimpul uscat.

Ştiaţi că ...

Anul calendaristic numără 365 de zile. Pământul însă se roteşte în jurul Soarelui în 365 de zile, 5 ore şi 46 de secunde. De aceea, la fiecare patru ani se adaugă o zi în calendar. Aceşti ani se numesc ani bisecţi.

Luna s-a format în acelaşi timp cu Pământul. Oamenii de ştiinţă au demonstrat că rocile cele mai vechi aduse de cosmonauţi de pe Lună datează de acum 4 miliarde 600 milioane de ani.

Pe Lună nu există viaţă, căci nu există nici apă şi nici aer.

La Yuma, în Arizona, America de Nord, Soarele străluceşte mai mult de 4 000 de ore pe an, adică 11 ore pe zi.

La Polul Sud, Soarele abia străluceşte 182 de zile pe an.

În jurul

lumii

Uscat şi mare

Iată o hartă pe care este reprezentat Pământul. Punctele cardinale ne indică nordul, sudul, estul şi vestul.

Pe Pământ există şase continente: Asia, Africa, Europa, America (de Nord şi de Sud), Oceania şi Antarctida.

puncte cardinale

America de Nord

Pe fiecare continent, natura a creat locuri încîntătoare. Iată cîteva minunate peisaje din America de Nord:

Cascada Niagara

Munţii Stîncoşi

Monument Valley, un deşert stîncos

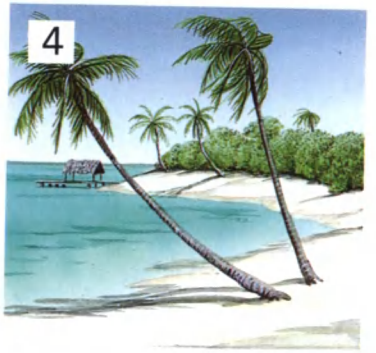

O insulă în Marea Caraibilor

Cifrele de pe hartă ne ajută să identificăm poziţia geografică a acestor locuri.

America de Sud

Amazonul şi întinsa pădure amazoniană

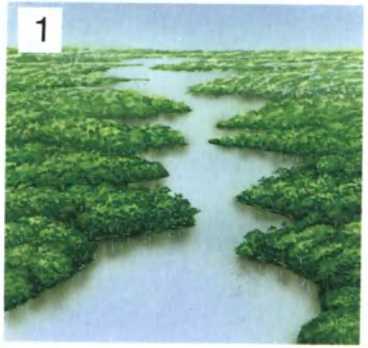

Anzii, un mare lanţ muntos

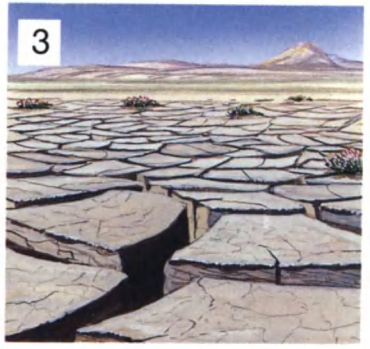

Deşertul Atacama, o regiune foarte secetoasă

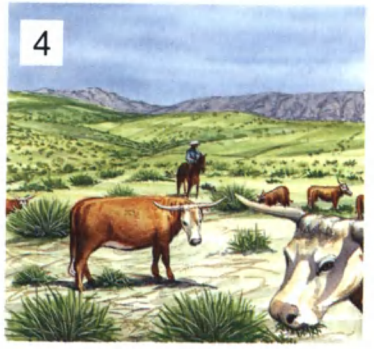

Preria argentiniană, numită şi pampas

Cifrele indică poziţia geografică a peisajelor de la pagina 84.

Vale glaciară
sau fiord în
Norvegia

Monte Cervino
în Munţii Alpi,
munţi tineri

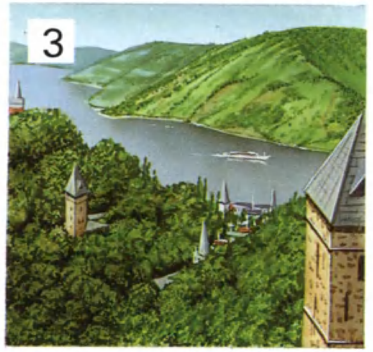

Rinul curge între
Alpi şi Marea
Nordului

Coasta
Mării
Mediterane

Cifrele indică poziţia geografică a peisajelor de la pagina 86

Asia

Vîrful Everest, cel mai înalt din lume

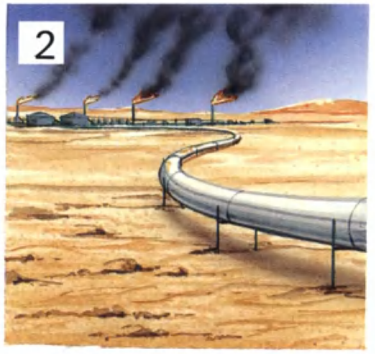

Puţuri de petrol în Arabia

Orezării în Japonia

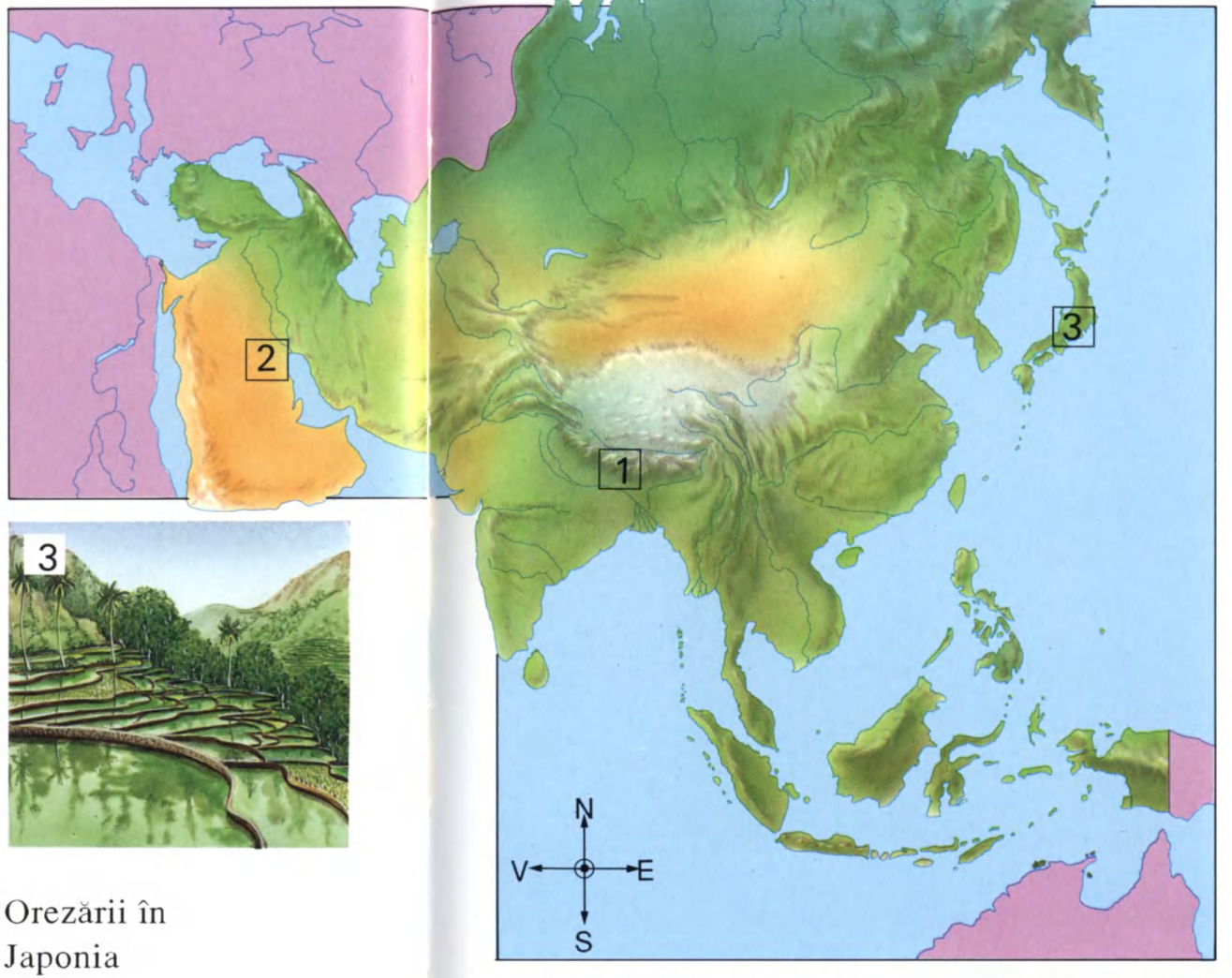

Cifrele indică poziţia geografică a peisajelor de la pagina 88.

Africa

Sahara, cel mai mare deşert

Nilul, unul dintre marile fluvii ale lumii

Muntele Kilimandjaro se înalţă deasupra savanei

Cascada Victoria, pe fluviul Zambezi

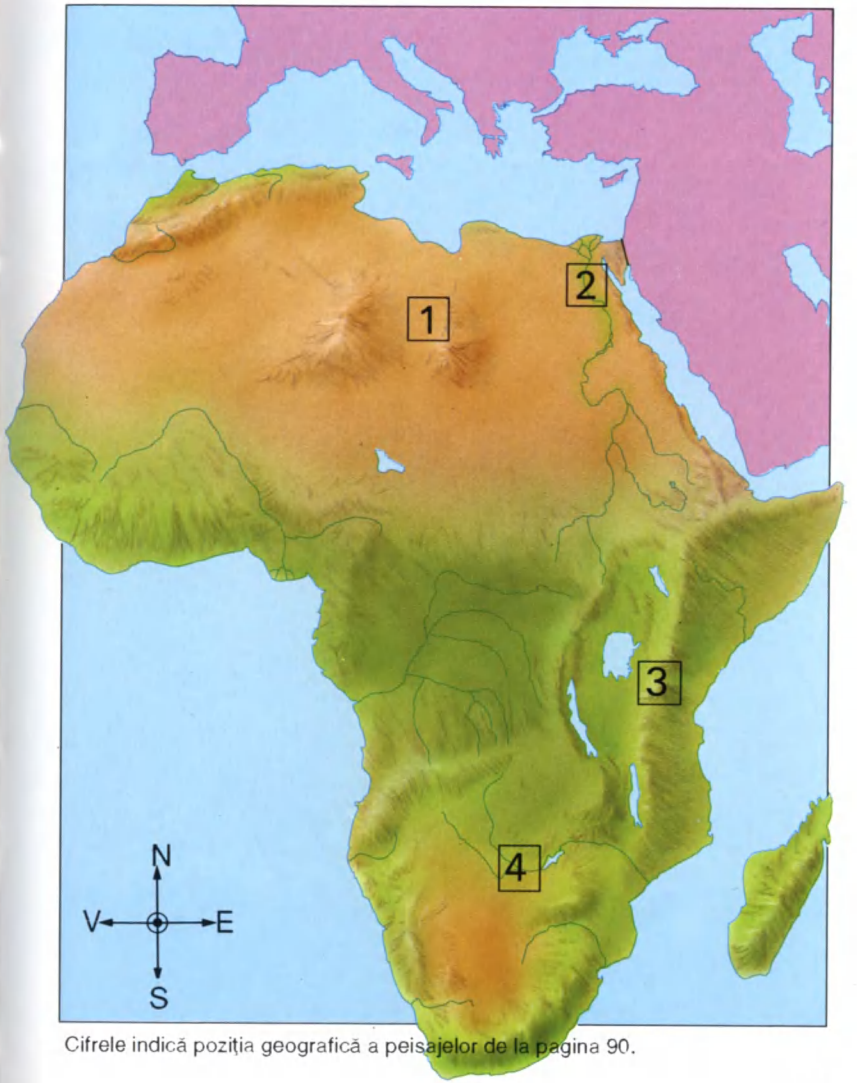

Cifrele indică poziţia geografică a peisajelor de la pagina 90.

Oceania

O insulă vulcanică în Oceanul Pacific

Ayers Rock, în Australia

Fluviul Murray, cel mai mare din Australia

Gheizer în Noua Zeelandă

Oceania cuprinde o serie de insule din Oceanul Pacific: Australia, Noua Zeelandă, Noua Caledonie, Tahiti.

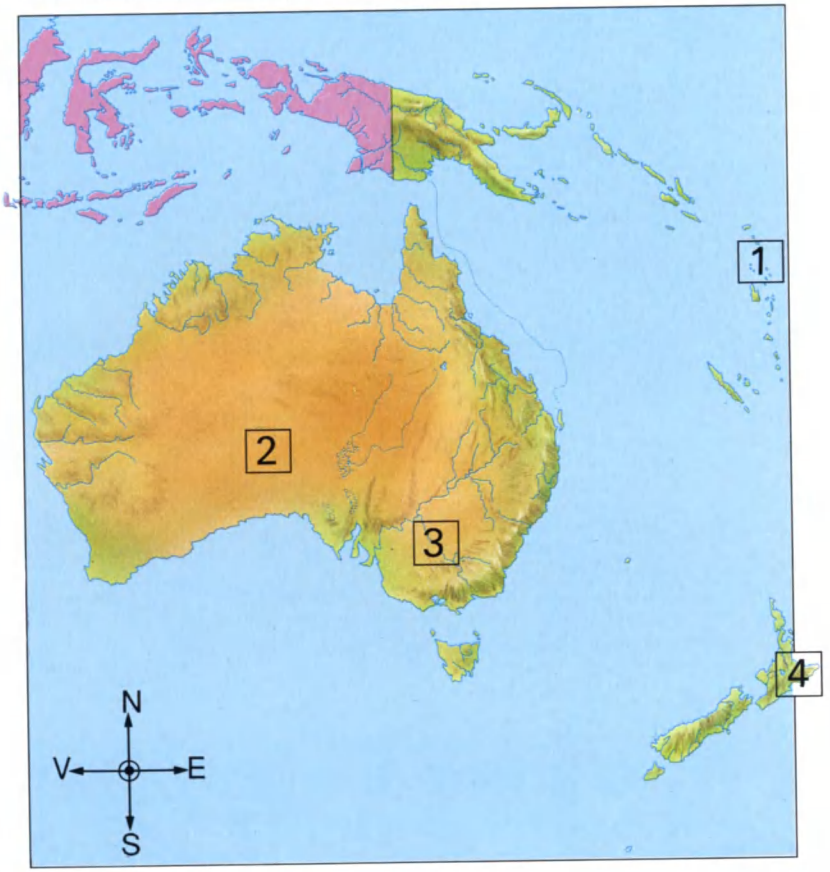

Cifrele indică poziția geografică a peisajelor de la pagina 92.

Ştiaţi că...

Acum 200 de milioane de ani, continentele erau unite între ele. Pe harta lumii de la paginile 80 şi 81, se poate observa că marginile continentelor se potrivesc asemeni pieselor unui uriaş joc de puzzle.

Australia face parte din continentul Oceania. Ea este cea mai mare insulă locuită din lume.

Asia este cel mai mare continent din lume.

Pământul are o populaţie de peste 5 miliarde de locuitori.

China, în Asia, are o populaţie de peste 1 miliard de locuitori. Este ţara cu numărul cel mai mare de locuitori din lume.

Oamenii

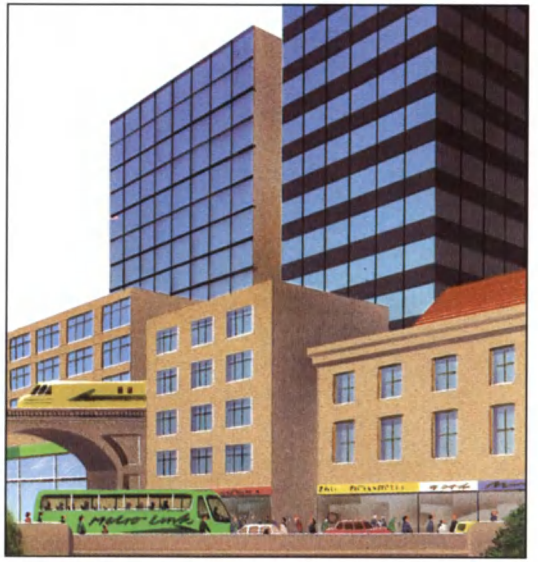

şi Pământul

Peisajul se schimbă

Oamenii transformă pământul. Ei defrişează pădurile pentru a cultiva solul.

Astfel, plantele şi animalele care trăiau în pădure dispar.

Agricultorii cultivă pământul. Ei locuiesc de obicei în sate. Multe sate au o şcoală, o poştă, un doctor, un magazin.

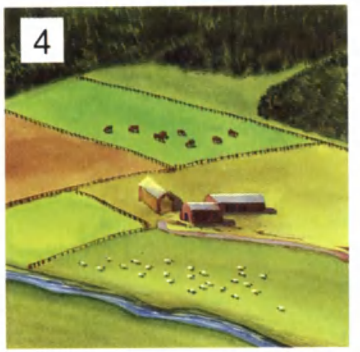

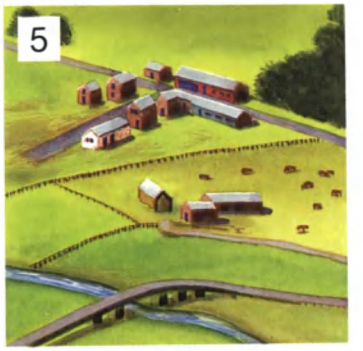

Uneori satele se dezvoltă şi se transformă în oraşe.

A locui la oraş

Acum 200 de ani, oamenii locuiau
mai ales în cătune şi sate.
Astăzi, în multe ţări, cei mai mulţi
oameni trăiesc în oraşe.

Oraşele au spitale mari, şcoli, magazine.
Ele au uzine şi birouri, unde lucrează
locuitorii.

Automobilul, autobuzul şi metroul sînt
folosite pentru a circula în oraş.

Transporturi şi călătorii

Uneori
se folosesc
animalele.

Automobilul
este mijlocul
de călătorie cel
mai folosit.

Camionul
serveşte
la
transportul
mărfurilor.

Vapoarele transportă
mărfuri grele pe mare.

Trenurile transportă
călători.

Avioanele circulă
peste tot
în lume.

Agricultura

Agricultorii cultivă pămîntul pentru a produce alimentele de care omul are nevoie.

Cereale, precum grîul, porumbul, orezul, sînt cultivate peste tot în lume.

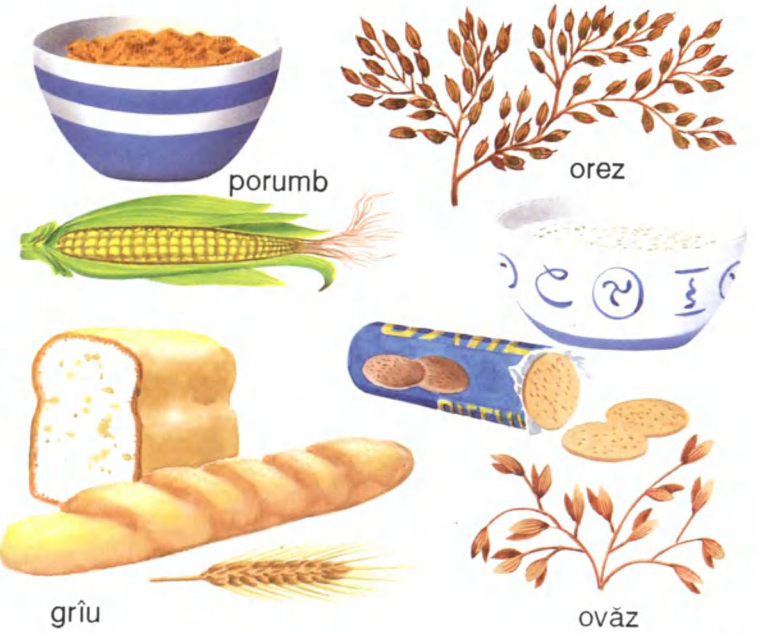

Animalele din ogradă

Agricultorii cultivă pământul.
Ei cresc de asemenea animale.

Vacile dau lapte, din care se obţin untul şi brînza.

Găinile dau ouă.

Animalele dau carne.

Oaia dă lînă.

Pescuitul în mare

Omul se hrăneşte şi cu peşte. În mare trăiesc numeroşi peşti.

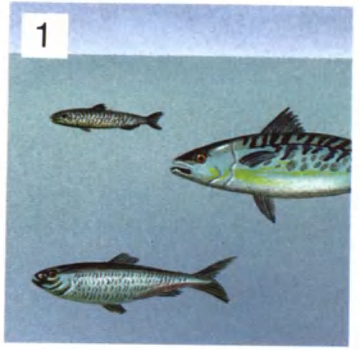

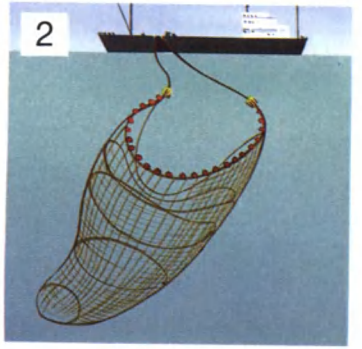

În bărcile lor, pescarii aduc peştii prinşi cu năvodul.

Lemnul pădurilor

Din păduri se obţine lemnul necesar la construcţia de case, la fabricarea mobilei şi producerea hîrtiei.

Din seva arborelui de cauciuc se obţine cauciuc. Anvelopele şi mănuşile sînt fabricate din cauciuc.

Dacă tăiem un copac, trebuie să plantăm altul în loc.

Pământul este bogat

În subsolul Pământului se găsesc resurse minerale, cum ar fi combustibilii.

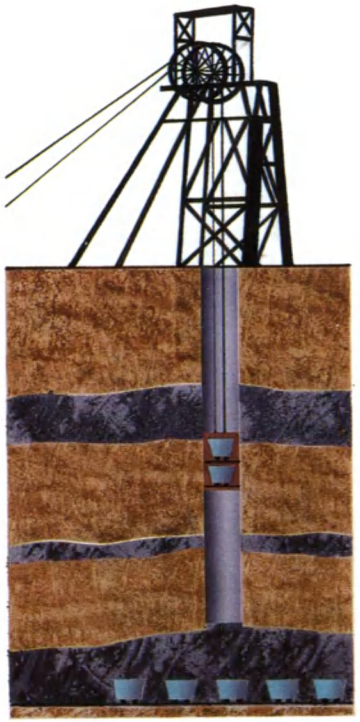

Combustibilii produc căldură şi energie. Cărbunele este extras din mine.

Petrolul şi gazele naturale sînt extrase din subsolul Pământului şi de pe fundul mărilor.

Pentru a se extrage petrol şi gaze naturale, este necesar să se foreze în rocă.

Poluarea

Poluarea distruge Pământul. Fumul şi gazele provenite de la maşini, de la centralele electrice şi de la uzine poluează aerul.

Apele reziduale ale oraşelor şi produsele chimice deversate de uzine poluează fluviile, mările şi distrug natura.

Agricultorii stropesc culturile cu produse chimice periculoase. Deşeurile poluează cîmpia.

Să ocrotim Pămîntul!

Fiecare dintre noi putem ajuta ca Pămîntul să rămînă o planetă curată, unde viaţa să fie plăcută.

Dacă plantăm arbori, Pămîntul se va înfrumuseţa.

Copacii adăpostesc animale şi păstrează puritatea aerului.

Pentru a menţine Pămîntul curat, trebuie să fim atenţi ce anume aruncăm.

Unele lucruri vechi pot fi reciclate. Ele sînt refolosite pentru fabricarea altor obiecte noi.

Iată ce poate fi reciclat:

sticlă

metal

hîrtie

cauciuc

plastic

haine vechi

containere

Sticlele goale se aruncă în containere. Ele vor fi din nou topite.

Refolosind lucrurile vechi, vom evita risipirea resurselor Pămîntului.

Planeta noastră

O dată cu începutul erei spațiale, noi am aflat cum se vede planeta noastră.

Fotografiile luate din spațiu ne arată Pământul, cu continentele lui, oceanele lui albastre și norii lui albi.

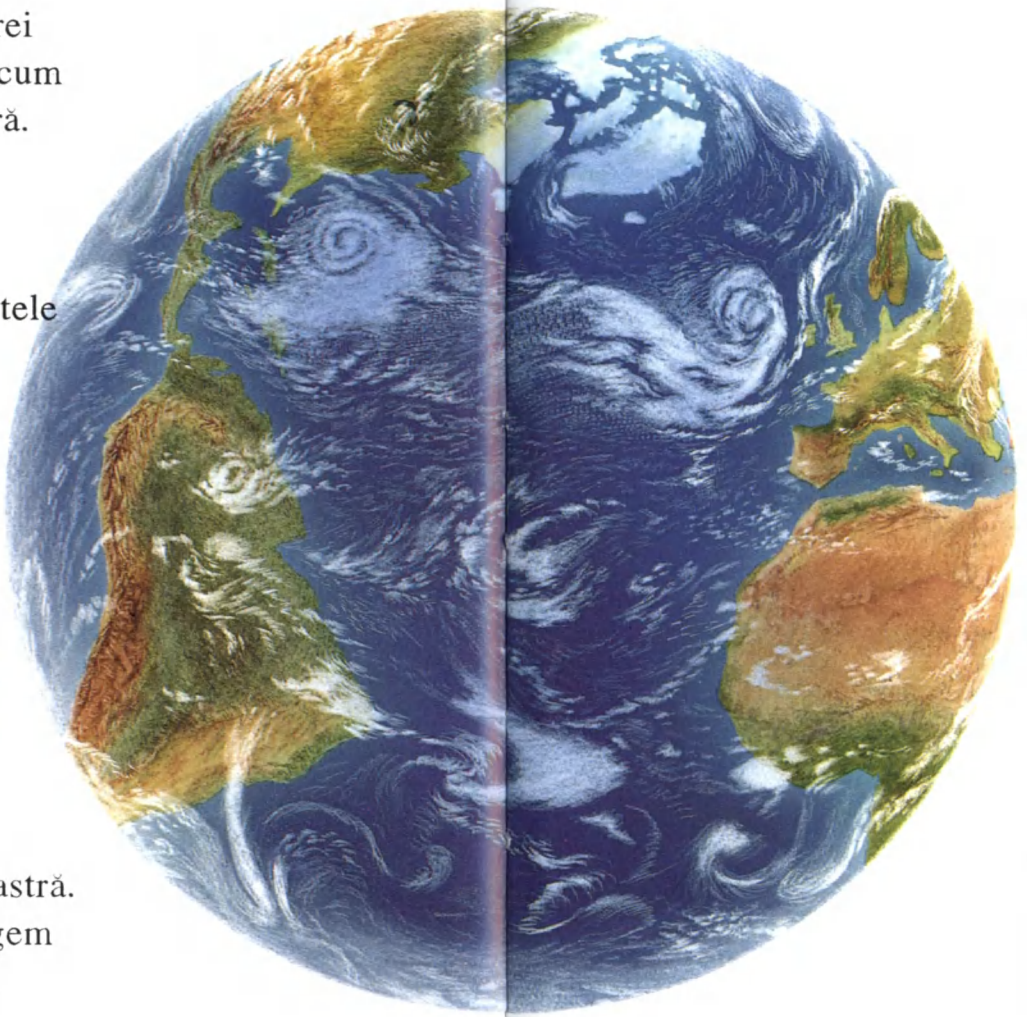

Pământul este casa noastră. Nu trebuie să-i distrugem resursele. Fără ele, nu putem trăi.

Pământul este singura planetă pe care există aer și apă.

Trebuie să facem tot ce este posibil pentru a-l ocroti.

Ştiaţi că...

În fiecare an, omul defrişează o întindere de păduri tropicale egală cu întreaga suprafaţă a Greciei.

Aproape cincizeci de specii vegetale şi animale dispar în fiecare an din cauza distrugerii pădurii tropicale în care trăiesc. Aceste specii dispar pentru totdeauna.

Reciclînd o tonă de hîrtie veche, evităm tăierea unui număr de 18 copaci necesari fabricării de hîrtie nouă.

În 1990, Ciudad de Mexico era cel mai mare oraş al lumii, cu 18 milioane de locuitori. El număra mai mulţi locuitori decît întreaga Australie.

Să căutăm de la A la Z

Aer 9, 36, 43-68, 78, 110, 115
Africa 42, 63, 68, 80-81, 90-91
agricultură 11, 54, 66, 96-97, 98, 102-103, 111, 116
aisberg 35
alimente 54, 102-105
Alpi 86
Amazon 84
America 65, 78, 80, 81, 82-85
America de Nord 78, 80, 81, 82-83
America de Sud 42, 68, 80, 81, 84-85
amonit 19
an bisect 78
animal 15, 19, 34, 44, 46, 54, 58, 59, 61, 64, 65, 66, 96, 100, 104-105, 111, 116
anotimp 62, 74-77
Antarctida 68, 80-81
Anzi 84
apă 8, 9, 14, 30, 33-42, 52, 54, 56, 58, 111, 115
arbore 56, 60-61, 62, 106-107, 112
Arctica 59
Argentina 84
Arizona 78
Asia 68, 81, 88-89, 94
Atacama, deşertul 68, 84
atmosferă 9, 44
Australia 63, 81, 92-93, 94, 116
axă 72-74
Ayers Rock 92

Bangladesh 68
bush, 63

Calcar 16, 20
Caraibilor, Marea 82
cascada Angel 42
cascada Niagara 82
cascada Victoria 90
cascade 39, 40, 42, 82
cauciuc 106-107
cărbune 108
Chile 68
China 32, 94
circuitul apei 36-37
cirrus 53

Ciudad de Mexico 116
cîmpie 11, 35, 39
climă 61
coastă 35, 58, 86
combustibil 108-109, 110
continent 80-94, 114, 116
cretă 16
cristale de gheaţă 52, 53, 56-57
cumulo-nimbus 53
cumulus 52
cutremur 22-23

Deşert 64-65, 68, 82, 84, 88, 90
deşertul Arabiei 88
deşeuri 110-113
dună 64

Ecuator 12, 74, 77
emisferă 74-75
Europa 80-81, 86-87
Everest 32, 88

Faleză 18, 40
filit 17
fiord 86
fluviu 37, 38, 42, 90, 92, 111
fosilă 18-19, 32
fulg de zăpadă 56-57
fulger 50-51
furtună 48-49, 50

Gaze 12, 44, 70
gaz (combustibil) 34, 108, 109
gheaţă 10, 35, 39, 56-57, 58, 59
gheţar 39, 86
gheizer 42, 92
granit 17
grindină 37, 53, 54
grindină, bob de 68
gresie 16
Groapa Marianelor 42
groapă 35, 42
gură de vărsare 39

Hartă 80, 83
Hawaii 68
Himalaya 32

Iarnă 60, 61, 74, 75, 76
insulă 35, 82, 88, 92, 93
izvor 39, 42

Japonia 88

Kilimandjaro 90

Lac 8, 38, 39, 40
lavă 24
lemn 106-107
locuitori 11, 44, 54, 66, 94, 95-116
Lună 71, 78

Magmă 24, 42
manta 20-21
mare 8, 16, 19, 20, 34-35, 36-37, 38, 39, 58, 82, 86, 104, 107, 111
Marea Mediterană 86
marmură 17
meandre 39
Monte Cervino 86
Monument Valley 82
munte 10, 24, 26-27, 32-35, 38, 39, 40, 82, 84, 86, 88, 90, 92
Muntele Wai-'ale-'ale 68
Munţii Stîncoşi 82
Murray 92

Nepal 32
Nil 42, 90
nisip 64
noapte 72-73, 76
nor 9, 37, 50, 52-53, 114
Norvegia 86
Noua Zeelandă 92, 93

Ocean 8, 34-35, 36, 42, 48, 80-81, 92, 114,
Oceanul Atlantic 42, 80
Oceanul Indian 42, 81
Oceanul Arctic 42, 80-81
Oceanul Pacific 42, 80, 81, 92, 93
Oceania 92-93
orez 54, 88, 102

Pampas 84
pădure 11, 60-61, 66-67, 84, 96, 106, 116
pădure tropicală 66, 67, 84, 116
Pămîntul 10, 11, 13-32, 36, 37, 40, 48, 56, 96, 102, 104, 105, 116
pescuit 32, 105
placă 22-23, 26
planetă 8, 9, 12, 114-115

ploaie 32, 37, 48, 53, 54-55, 64, 65, 66, 68
poluare 110-111
Polul Nord 12, 59, 72, 77
Polul Sud 12, 58, 72, 77, 78
prerii 11, 62-63, 84
primăvară 74, 76
puncte cardinale 80

Reciclare 112-113
Rin 86
rîu 30, 38, 40
rocă 14, 16-17, 18, 19, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 40, 64, 78, 108-109
rocă eruptivă 17
rocă în fuziune 17, 20, 22, 24, 32
rocă metamorfică 17
rocă sedimentară 16

Sahara, deşertul 68, 90
savană 63, 90
scara Beaufort 46-47
scoarţă 12, 20-21, 24, 32, 108
spaţiu 8, 44, 69-78
stalactită 30
stalagmită 30
stratus 53
Soare 8, 36, 44, 46, 70-75, 77, 78
sol 14-15, 37, 111
Temperatură 68
toamnă 74, 76
tornadă 48
transport 98, 100-101
tundră 59
tunet 51

Univers 12
uragan 48

Vale 18, 35, 39, 82, 86
vară 59, 74, 75, 76
Venezuela 42
vînt 28, 32, 37, 46-49, 64
vîrtej 48
vreme 44, 52, 74
vulcan 10, 24-25, 35, 92

Yuma 78

Zambezi 90
zăpadă 10, 37, 56-57, 59
zi 72-73, 76

LAROUSSE

PRIMA MEA ENCICLOPEDIE

O cărticică adevărată, prin care vom descoperi Pământul,
continentele, munţii şi oceanele,
vom înţelege mai bine viaţa de pe planeta noastră
şi vom învăţa s-o ocrotim...

În aceeaşi colecţie:

Popoarele	Universul
Istoria	Pământul
Corpul omenesc	Marea
Animalele	A fabrica
Plantele	Transporturile
Dinozaurii	Ştiinţa

Bucuria unei prime biblioteci care îţi aparţine
în întregime!

ISBN 973-97763-9-6

Enciclopedia RAO